

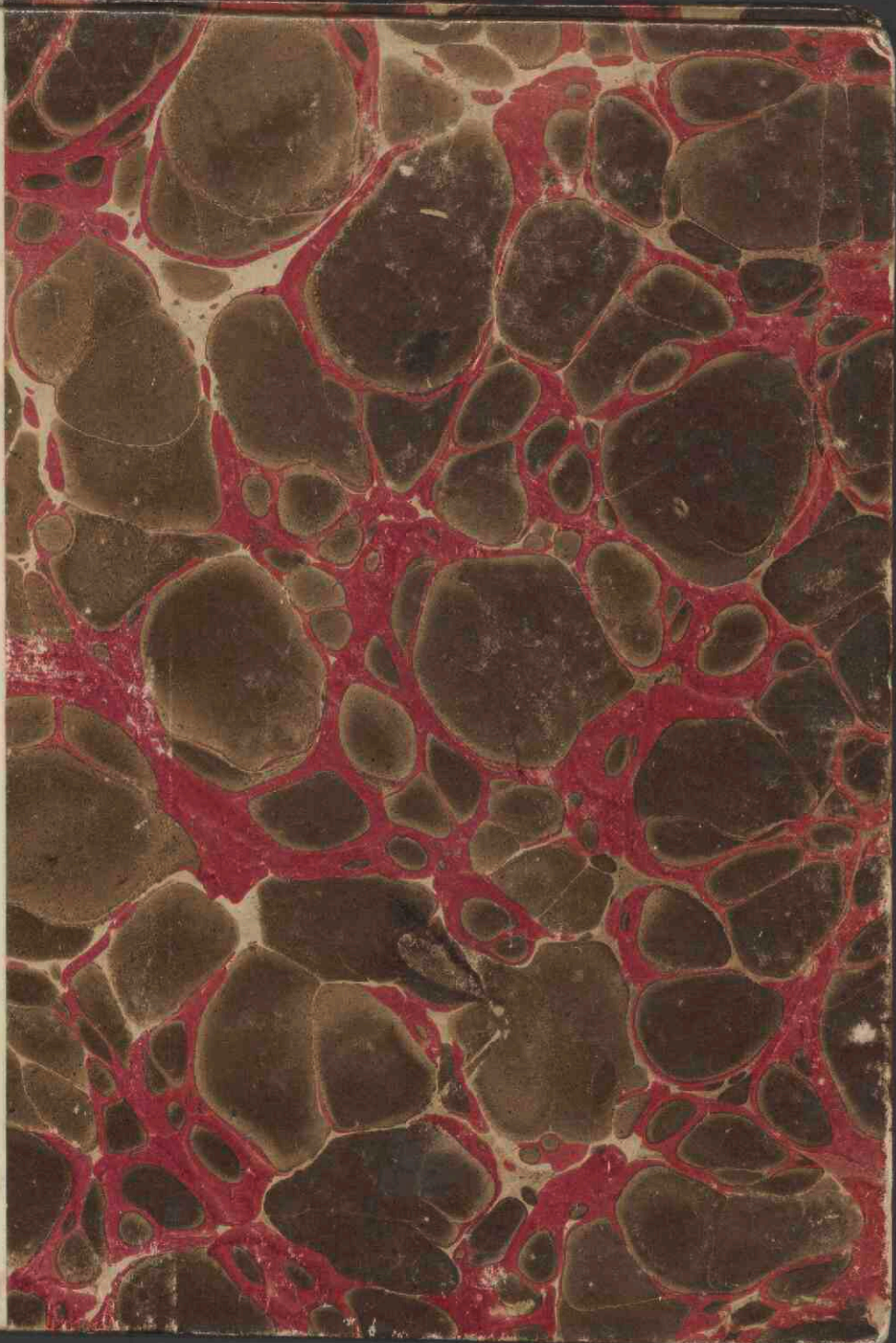
Bvlla decimi Leonis, contra errores Martini Lutheri, & sequacium

<https://hdl.handle.net/1874/422189>

ora

u.

9

Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell Huybert van Buchell (1513-1599)

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
  - de kopsnede
  - de frontsnede
  - de staartsnede
  - het achterplat

This book is part of the Van Buchell Collection Huybert van Buchell (1513-1599)

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM
OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND ANATOMY
HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MASS.

329

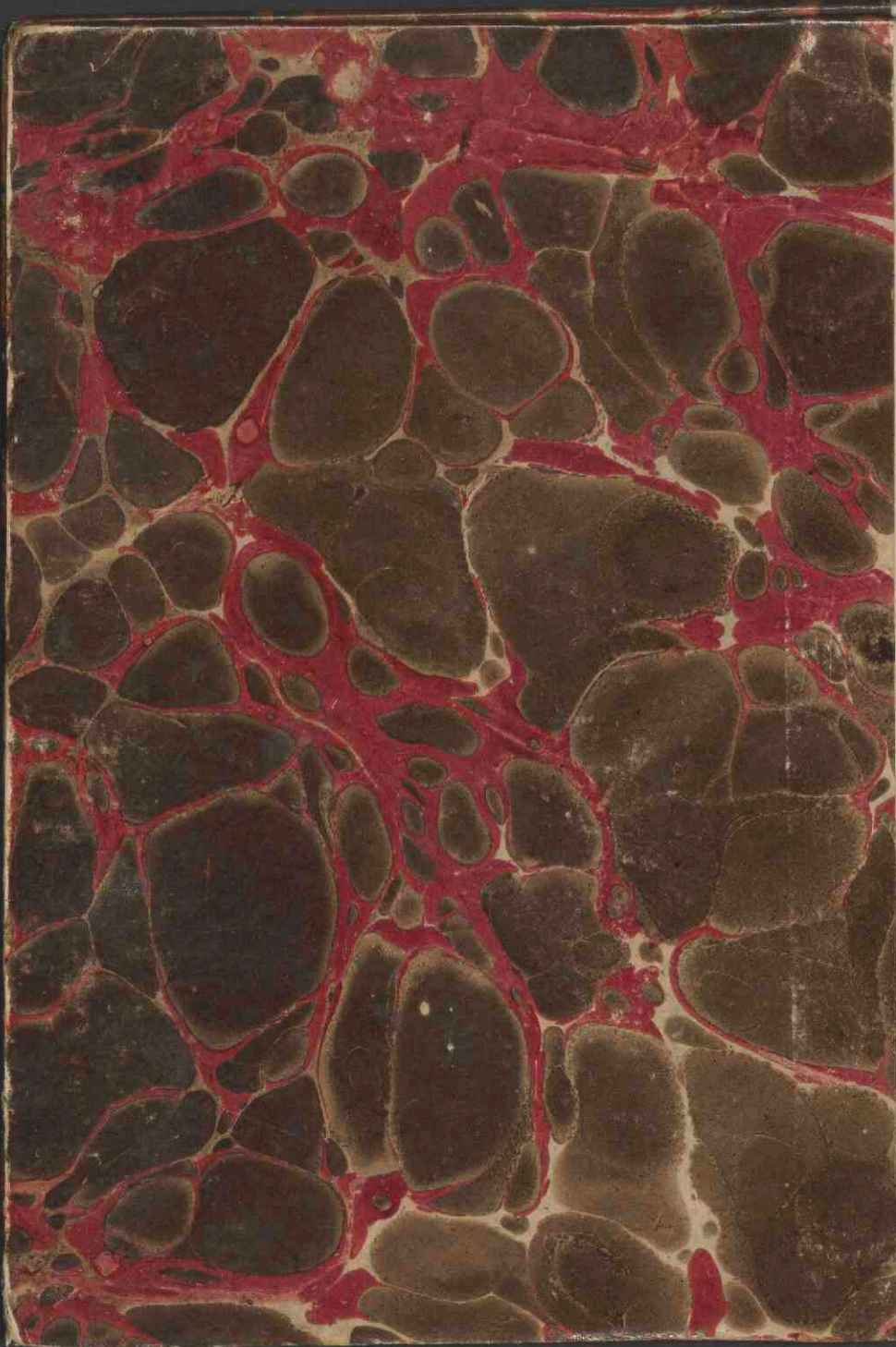
329

329

Ra
E.
3

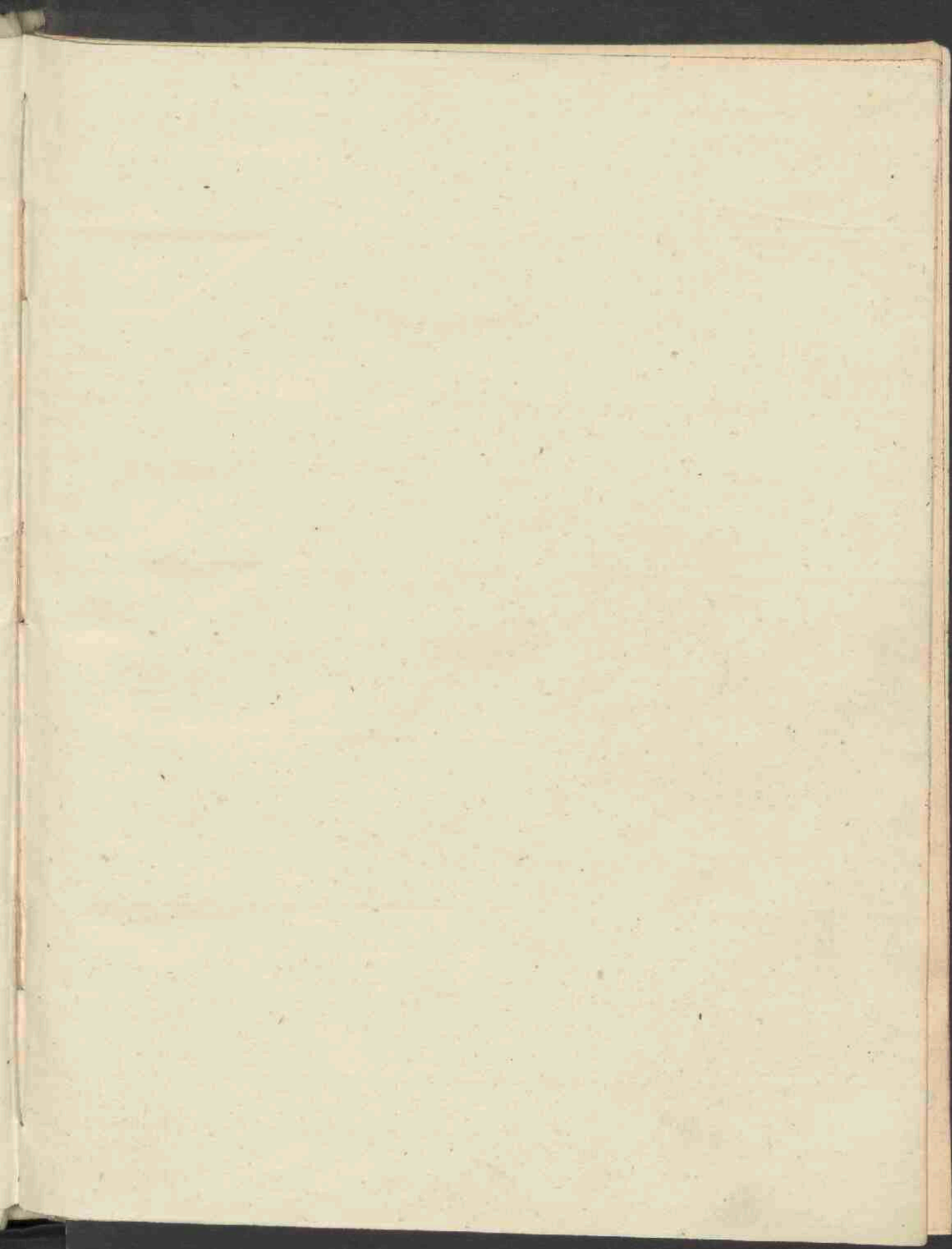

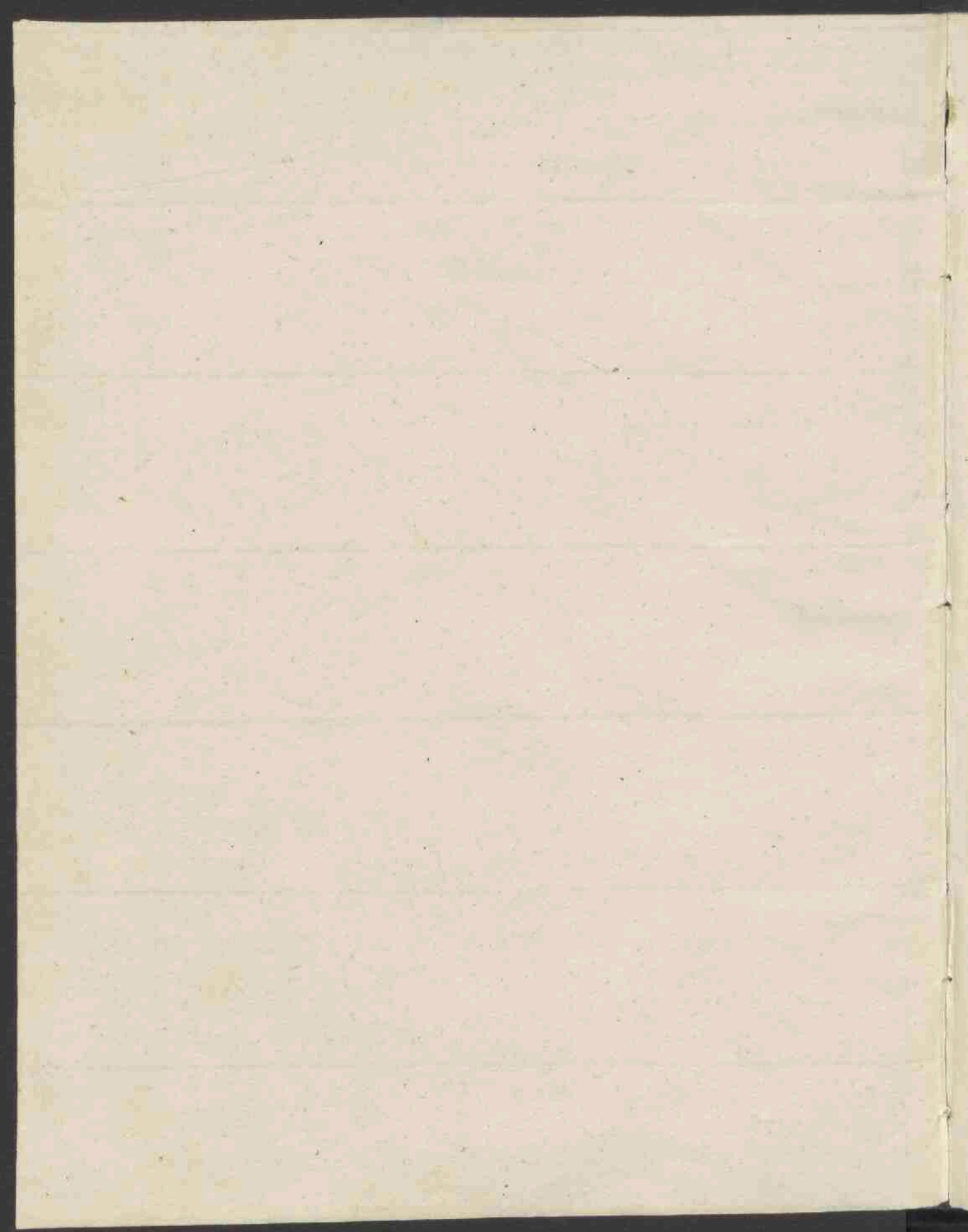
Theologia

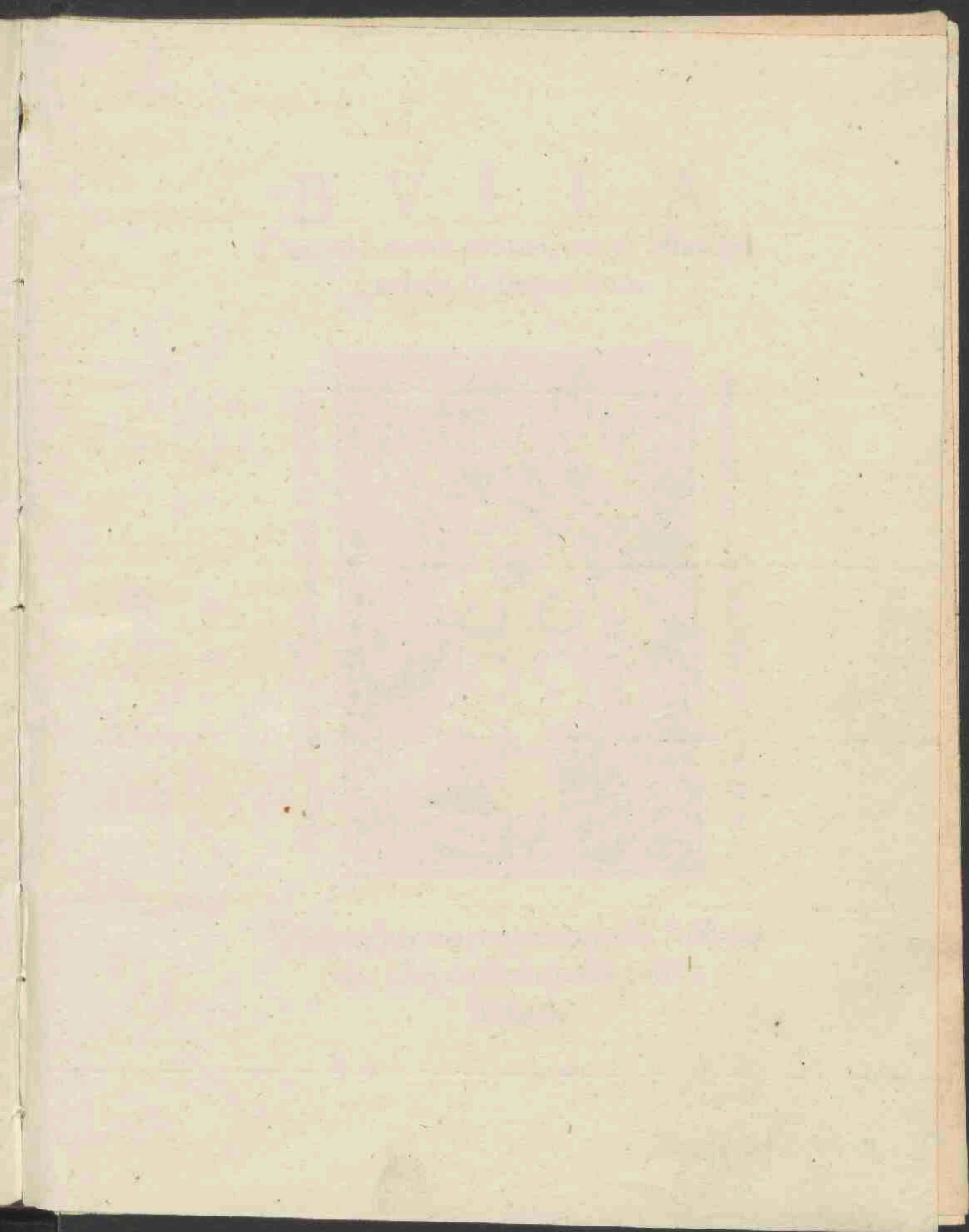
Quarto n°. 329.

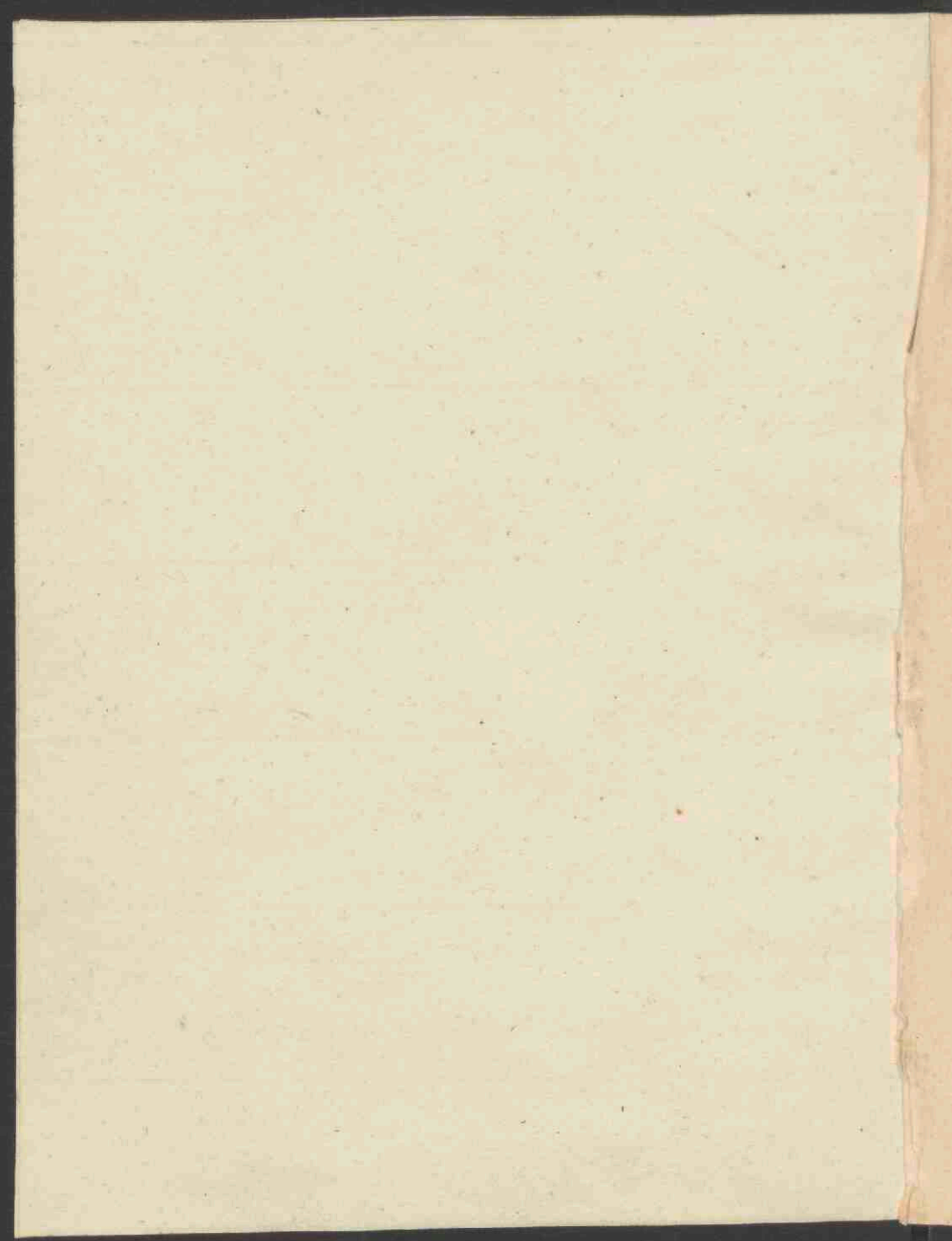
Rariora

**E. qu.
329**

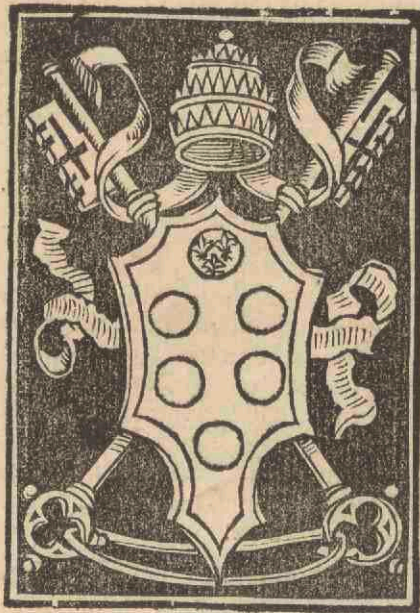

h

1

B V L L A
 Decimi Leonis, contra errores Martini
 Lutheri, & sequacium.

Astitit Bulla a' dextris eius, in vestitu

deaurato, circumamicta varietatibus.

Vide lector, opere precium est. Adfici-
 ris. Cognosces qualis pastor
 sit Leo.

15 20

Virichus de Hutten Eques, Germanis omnibus Salutem :

Ecce vobis Leonis Decimi Bullam, viri Germani, qua remergentem ille veritate Christianam remorari conatur, quam respiranti longa tandem confessione, libertati nostrae, ne vires recipiat, ac plane reuiuiscat, obijcit & opponit. Cui nos talia molienti non oblitimus? aut publico consilio, ne longius peruadat, neue aliquid, pro hominis irrequieti cupiditate & audacia efficiat, multo ante cauemus? Quae uero vos per immortalem Christum, quando opportunum magis tempus fuit, quando melior occasio dedit se aliquid Germano dignum nomine gerendi? Omnia videtis eo tendere, ut spes sit quanae nunquam prius, extinctum iri hanc tyrannidem, isti morbo medicinam adfuturam. Quod audete tandem, ac perficite. Non Lutherus agitur hoc in negotio, sed ad omnes pertinet, quicquid est. Nec in unum quempiam hic stringitur gladius, sed publice oppugnamur. Nolunt reclamari suae tyrannidi, suas fraudes detegi nolunt, suosque aperiri fucos, suo furori oblitum, suae grasaturae impedimentum fieri. Hoc ipsum est quod indignantur, quodque fremunt usque adeo, ut se minime decore agant ibi. Quod manifeste videntes vos, quid tandem ageis? quod consilium inibitis? Me quidem si audieris, Germanos esse vos memineritis. Quae una commonitio satis esse debet, ut haec vindicetis. Ego nunc vestro & communi nomine perclitor, sed libenter. Primum enim facti conscius mihi sum pulcherrimi. Deinde non spero iam, sed pro certo habeo etiam omnes vos eadem aliquando aufuros mecum. Haec uero Bulla ut publicaretur nunc, author fui, ob id, ut cum legeretis, facile ab una disceretis omnes. Valete.

BULLA LEONIS IN LVTH

¶ Prius quam te audiamus Sanctissime, huius memineris Apostolici quod ad Philippenses scribitur. Ne quis vos seducat ullo modo. Quoniam non adueniet Dominus, nisi venerit defectio prius, & reuelatus fuerit homo ille scelerosus, filius perditus, qui est aduersarius: & effertur aduersus omnem qui dicitur Deus, aut numen adeo, ut in templo dei sedeat, ostentans se quasi deum. Habes: Incipe Bullam.

L E O Episcopus, seruus seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriã, a Exurge domine, & b iudica causam tuã: memor esto improperiorum tuorũ, eorum quę ab c in-

Statim ad maledicta vertit se, atq; hic ille est Leonis rugitus quo de Sophonias ppheta manifeste dicit, & multa ibi diuus Hieronymus liberrime loquitur.

sipientibus fiunt tota die. d Inclina aurem

tuam ad preces nostras: quoniam surrexe-

runt e vulpes quęrentes f demoliri vineam

Tu autem ubi pecuniam a Germanis cotidie emũgis, sic te habes, ut qualibet vulpecula fraudulentior videaris. Tantum a leonina magnitudine, ad humilẽ & te indignam despectis astutiã. Quod si rationem tibi nos reddere coges, poterimus & nos dicere, non vulpem iã te, sed asperius adhuc lupũ Arabiæ vespertinũ, quod murena capis, & iustitiam vendis: ut in te propheticũ illud exclamare cõueniat. Ve pastorib. g dispergũt & lacerãt.

cuius tu toreular calcasti solus: & ascensu

rus ad patrem, eius curam, regimen & ad-

ministratiõẽ g Petro tanquã capiti, & tuo

vicario, h eiusq; successoribus, instar i triũ-

lam statim nõ audit te Christus. Mẽtis enĩ qd odit ille.

phantis Ecclesię, commisisti: ð extermina-

Imo tu faciebas hoc Decime, & tu ille eras ferus leõ, ob-

Quid imperas igitur. & tãto cũ fastu dominaris

a Exurget, sed videne magno tuo malo.

b Iudicabit in magna expectatione nostra.

c Ah non inspicit.

d Faceret, si equa peteres.

e Viri fortes.

f Expurgare.

g Vide ubi fundet tyrannidem.

h Multa hic monendus eras, si vacaret.

i Triumphans Ecclesia.

o bellum commentum.

idq; decreuimus oppugnare te.

re nititur eam aper de silua, & singularis fe-
rus depascit eam. Exurge ^a Petre, & p pa

a Sed prius ipm audi dicentē tibi. Pascite quantū in vo-
bis est gregem Christi, curam illius agentes non coacte,
sed volentes: non turpiter affectantes^l lucrum, sed pro-
penso animo, neq; ceu dominium exercentes aduersus
clero s, sed ut sitis exemplaria gregis.

storali cura p̄fata, tibi (ut p̄fertur) diui-
nitus demādata, intende in causam sanctę

Romanę Ecclesię, ^b matris omnium eccle-
siarū, ac fidei magistrę, ^c quā tu iubēte deo

tuo sanguine consecrasti: contra quam, si-
cut tu p̄monere dignatus es, insurgunt

^d magistri mendaces, introducētes sectas
^e perditionis ^f sibi celerē interitū superdu-

cētes: quorū ^g lingua ignis est, ^h inq̄tū ma-
lum, plena ⁱ veneno mortifero: qui celum

amarum habentes, & contentiones in cor-
dibus suis gloriantur, & ^k mendaces sunt

^k Ne calūniare, i mo veritatem nos aduersus tuam op-
p̄sionem tuemur.
aduersus veritatē. ^l Exurge tu quoq; quæ

sumus Paule, qui eam tua doctrina, ac pa-

^l Exurget, etiā pro te contra inimicos tuos, si cum else
velis episcopus, talis sis qualē ipse eē voluit, inculpatus,
irreprehensibilis, tanq̄ dei dispensator, non p̄fractus,

non iracundus, non turpiter lucro deditus, bonarum re-
rum studiosus, ut querās non quæ tua sunt, sed aliorū,
& huiusmodi; ut potens sis exhortari, secundū doctrinā

Petrū Symon inuocat.

b Tu dicis, nos haud a-
gnosimus.

c Romanam dic, an uni-
uersalem Christi?

d Imo cōtra tua menda-
cia veritatis adsertores.

e Te enim perdent, ob
pessima tua merita.

f In te hoc omen Christi
vetat.

g Teq; aduret.

h Futurę securitatis inci-
ra mentū, publicū, & exi-
mie oportunum, bonū.

i Salutarī medicīna re-
fertum.

B V L L A L E O N I S

fanam, & contradicentes conuincere.

ri martyrio ^a illuminasti, atq; illustrasti. Iam

enim surgit nouus ^b Porphyrius: qui sicut

^b Nihil minus q̄ Porphyrius. Nam hic Euangelium Christi predicat, ille impie oppugnabat.

ille olim factos Apostolos iniuste momor-

dit, ita hic ^c sanctos Pontifices predecessores

nostros contra tuam doctrinam eos non

obsecrando, sed increpando ^d mordere, lace-

rare, ac ubi cause sue ^e diffidit, ad ^f conuicia

accedere non veretur, sed more hereticorum:

^g Imo Christi, cuius est hoc. Veh vob. duces caeci. & hoc.

Veh vobis hypocrit. & serpent. progenies viper. &c. Licet

ne igitur corripere te q̄q; toties, tamq; foede labeatem:

quorum ^h ut inquit Hieronymus) ultimum

presidium est, ut cum conspiciant causas su-

as damnatum iri, incipiant virus serpentis

lingua diffundere: & cum se ⁱ victos con-

spiciant, ad contumelias prosilire. Nam li-

cet haereses esse ad exercitationem fidelium,

tu dixeris optere, ^k eas tamen ^l ne incrementum

accipiant, neue vulpeculae coalescant, in

ipso ortu, te intercedente, & adiuuante ^m ex-

tingui necesse est. ⁿ Exurgat deniq; omnis

sanctorum, ac reliqua uniuersalis ^o Ecclesia,

cuius vera sacrarum literarum interpretatio

ne ^p posthabita, quidam, quorum mentem ^q pa-

ter mendacii excacauit, ex veteri heretico

^a Posteriores vero sua perfidia, suisq; sceleribus denigrata et commaculatam reddiderunt.

^c Nequa prestigiatores rapaces lupos, & deuoratores dominici gregis.

^d Etiam p̄m̄ere oportuit.

^e Diffidit vero. q̄ tam bonam habet. ut te ad mentem iam adegerit. Aut pot̄ diffidere q̄ veritatis causam agit.

^f Aequa obiurgationem.

^h Plenus est Hieronymi.

O eruditionem.

ⁱ Hui, victos.

^k Paulum erudit.

^l Id est, ne tuo lucro detrimentum adferant.

^m Ne interfice simplices colubas, accipit Pontifex

ⁿ Ut cum scelerato malignantiu concilio occidas tu

^o Quam tu & sancti illi predecessores tui aboleuisti iam

pene, & perdidisti.

^p Resumpta dic.

^q Rectius Leo diceret,

Spiritus sanctus illustrauit.

S B V L L A L E O N I

Nā vos pater ille auaritiæ studio obcecatos ad pessima omnia decernenda & facienda impulit toties iam.

a Aliter quam Pontificū auaritiæ & ambitioni cōueniat.

rum instituto, apud semetipsos sapientes, scripturas easdē^a aliter q̄ Spiritus sanctus Desine tu vero; cuius tibi conscius ipse es, in alijs calumari crimen.

b Imo publicæ necessitatis. cum tua venia dico.

flagitet, proprio dumtaxat sensu, ambitionis, ^b aureq̄ popularis causa (teste Apostolo) interpretantur: imo vero torquent, &

c Cōtra fieri omnes sani vident abs te hoc.

d Ut nititur in alios trāferre suum crimen. Nā ad huc aliud nihil audiui / mus agentem eum.

c adulterant: ita ut iuxta Hieronymum, iā non sit euangeliū Christi, sed hominis, aut quod peius est diaboli. ^c Exurgat inquam p̄fata Ecclesia sancta Dei, & una cum be-

e Exurgeret, nisi tu opprimeres. Hoc unū obstat.

atissimis apostolis p̄fatis, apud deum omnipotentē intercedat: ut purgatis ^f ouis

um suarū erroribus, eliminatisq̄ a fidelium

^f Potius, ut abolita pastorum furacitate, & liberato ab ore eorum, ne sit ultra in escā ipsis, grege, pascat oues suas ipse in iudicio, & accubare faciat: quodq̄ perierat: requirat, quod contractum erat alliget, quod infirmū fuerat consolidet, quod pingue & forte custodiat. Ut tandē auferatur factio lasciuientium, nec sint pastores qui pascant semetipsos, gregem vero Domini non pascant, sed dispergant & lacerent. Vos enim Leo, vos (o miseria) conuertistis in amaritudinē iudicium, & fructū iusticiæ in absynthium. Vis quod petis impetrare?

g Adhuc nihil orauit quod impetratum vellet. Conscientiam hominis appello.

finibus heresibus uniuersis, ecclesie sue sanctæ ^g pacem & unitatē conseruare digne

^h Veh desyderatibus diem Domini. Amos v. Nam tu Leo ubi regnabis, siquādo remergat illa a vobis demersa sanctorū eccia?

tit.^a Dudum siquidē, quod^b præ animi an-
 gustia & merore exprimere vix possum⁹,
 fidedignorum relatu ac fama publica refe-
 rente, ad nostrum peruenit^c auditum, imo
 vero^d prohdolor, oculis nostris vidimus,
 ac legimus, multos ac varios errores, quos
 dam videlicet iam per^e Concilia, ac præde-
 cessorū nostrorū^f constitutiones damna-
 tos, g heresim etiam Græcorum & Bohe-
 micā expresse continentes: alios vero^h re-
 spectiue vel hæreticos, vel falsos, vel scan-
 dalosos, vel piarum aurium offensusos, vel
 simpliciū mentium i seductiuos, k a falsis fi-
 i In summa, sanam & orthodoxam opinionē, sed idcir-
 co damnandam, quia per huiusmodi doctrinā nō lice-
 bit iā ultra varie Germanos diripere nobis. Erudiuntur
 enim ij, quorum superstitione quadā mirifica, infatuatę
 mentes, facile rapienūb. nobis patebant. Quo fit, ut im-
 mensum præpediatur nobis lucrum, ita ut metus sit, mul-
 tos fame perituros adhuc Romæ, etiam ex creaturis illis
 nostris. Nos quidem in magna egestate regnabimus.
 dei cultoribus: qui per^l superbam^m curio-
 sitatem, n mundi^o gloriam cupientes, con-
 tra Apostoli doctrinam, plus sapere volūt
 p quā oporteat: quorum garrulitas (ut q in
 P Quā tibi utile est, tuęq; expedit Curia.
 quit Hieronymus) sine scripturarū autho-
 q Hoc ne inquit Hieronymus? Tu vero qd toties Hie-
 ronymū allegas? Nonne ut hac adfuta purpura, male

a Attende Romanam
 facundiam.
 b Dolore incepti lucrī.
 c Plane vidisti. siquid un-
 quam vides.
 d Scinus non sine ma-
 gnō tuo dolore vidisse
 te, sed ob id veritatem de-
 ferere non possumus.
 e Conciliabula
 f Pulchras illas, ac suis di-
 gnas authoribus.
 g Quales o Chře hereses.
 h Expresse, respectiue,
 pulchre, Romane.
 k A tua perfidia alienis,
 ob idq; Christo, & ab il-
 lo institutę fidei p omnia
 deditis.
 m Id est, animosam veri-
 tatis curam, & studio pa-
 trię pertinaci.
 n Christi aio, cū ipse cō-
 tra totus mundi sis.
 o Fateatur gloriā mane-
 re nos si peruincamus, q
 nos nihil mouet tamen.

concinnatos tuos centones, adornatos reddas † Sed nō
coheret. Itaq; desiste in friuolo mēdacio sancti viri autho
ritatem prætexere tibi.

a Neq; habere debet, iā
hoc contestamur.

ritate a non habere fidem, nisi viderentur

b peruersam doctrinā, etiā diuinis testimo

b Tibi quidē puerfa semp fuit Evangelica illa, quā nos
seqmur. Neq; em docet te facere q̄ facis flagitiose msta.

nijs, c male tamen interpretaris, roborare.

c Neq; enim etuo com/
modo, sed ex Christi &
sanctorum sententia.

A quorā oculis d dei timor recessit, huma

d Pontificiæ tyrannidis
metus, & supstitiosus Ro
manę tyrannidis cultus.

ni generis e hoste suggerente, nouiter susci

e Erras. Neq; enim potest diabolus, cum sit pater men/
daci, suggerere veritatem.

f Quomodo leues, qui ti
bi q̄q; tā potenti tyrāno,

tatos, & nuper apud f quosdam leuiore

tā cito graues eē ceperūt

g in inelyta natione Germanica seminatos.

g Id est, quę affatim pecu
niā mittebat nobis: alio,
qui barbara & stupida.

Quod eo magis dolemus ibi euenisse, qđ

h eandem nationē, & nos, & prædecesso

h Lau dat Germaniam. Hoc unum reddit, toties incom
modo ab se affectę. Itaq; adhuc in spe est reconciliatio
nis. aliter non sic blande palparet.

i Deuoraueratis em, sed
nunc reuometis, & de vē
tre vestro extrahet illā de

res nostri i in visceribus semp̄ gesserimus

k charitatis. l Nam post translātū ex Grę

l A collato olim benefi
cio cōmendat se Germa
nis, purans idcirco habe
re obnoxios. O fraudē.

k At que esse potest charitas in tali tyrāno: tam fraudu
lenter & subdole, tam violenter & imprōbe pecuniā ab
amicis exigēte, suffurātē, emulgēte, extorquēte et eripiēte.

cis m a Romanā. ecclesia, n in eisdē Germa

n Opportuni videban
tur enī q̄s infatuarent illi.

m Illa eni transfert seculi Imperia, quo iure dic fodes.

nos Imperiū, ijdem prædecessores nostri,

o Tu vero quid agis in
terim ociose pastor, quā
do alios defendendo gre
gi substituis? Aut armis
ec clesia. non optimis vitę

& nos, eiisdē ecclesię o aduocatos, defen

soresq; ex eis se mper accepimus. Quos q

dem Germanos, catholicę veritatis vere

BULLA LEONIS

exemplis, & sana doctrina defenditur?

a Germanos, cōstat heresum acerrimos op

b Vtinam fuissent. te enim diu iam expugnassent. Sed maleficis morū maiorū prestigijs contigit, ut ad inanes fabulas diuersę hominū mentes, verum dignoscere nequeerit. Quo respicere tādē Christus videtur. lamq; statim forte, secundū viam vestrā faciet vobis, & secundū iudicia vestra iudicabit vos.

pugnatores semper fuisse. cuius rei testes

sunt **b** laudabiles illę constitutiones **c** Ger

manorū Imperatorum pro libertate eccle

sia, proq; expellendis exterminandisq; ex

omni Germania **d** hæreticis, **e** sub grauissi

mis poenis, etiam amissionis terrarum, &

dominiorū, contra receptatores, vel nō ex

pellentes, olim editæ, & **f** a nostris præde

f A vobis cōfirmari oportet, si quid statuant nostri Im

peratores? O indignos hoc munere, qui ad aliorū præ

scripta imperant.

cessoribus confirmatæ: que si hodie serua

rentur, & nos, & ipsi utiq; **g** hac molestia

g Nos quidē carere decreuimus, magno, quæcūq; for

tuna sit, animo libertatem inuasuri. Et iam non potesta

ti quidem tuę, sed improbitati resistimus. Tu si nimitū cō

fidis, esse hic etiā leones memineris, si nō satis sę aquilæ,

careremus. Testis est **h** in concilio Constā

h O præclarum concilium, quod nulla publica (ut de

buit) libertas, sed vestra (quod pudendum est) tyrannis

moderabatur, ut nunc Romæ nefcio quid conciliabuli

habet, in quo nuper stauerunt tandem Copijstę tui, ani

mam esse immortalem.

tiensi Hussitarum, ac Vuicleuistarum, nec

b Quā multa hic dicēda

essent: sed parcendum ijs

qui posteris ipsi suis non

pepererunt. Dic mihi au

tem, quā vocas ecclesie li

bertatem? Et qua illi op

est? Licentiane diripiēdi,

fraudādi, omnes iniuria,

bñficio neminē afficiēdi?

c Non degenerabit a vir

tute maiorum suorū Ger

mania, ne timeat quædam

etiā emendabit perperam

ab illis instituta.

d Atqui non esse reor in

Germania hæreticos ho

die, nisi quos tu alis in cō

munem perniciem.

e Satis gratificati tibi sūt.

non Hieronymi Pragenſis. damnata ac puni
ta perfidia. Testis eſt toties contra Bohe
mos ^a Germanorū sanguis effuſus. Testis

^a Cuius rei authores fuerunt languinarij Romanę eccle
ſiæ Ep ſcopi, non digni quibus de loqueretur amice po
puli Septentrionis, nedum pro quibus ultro interirent.
Laudas factum Decime, & pietatē colere vis videri. &
Chriſti eſſe vicarius. Certe enim ſingularis eſt hæc feri
tas, probare q̄ effuſus ſit ſanguis chriſtianus. cū, ut Cy
prianus monet, conſcientiæ epiſcopi cōueniat, dare ope
ram, nequis ipſorum culpa pereat.

deniq̄ eſt prædictorum errorum, ſeu mul
torū ex eis ^b per Colonienſis. & Louanienſis.

Vniuerſitates, utpote ^c agri dominici piſſi
ſimas, religioſiſſimas q̄ cultrices, ^d non mi
nus doctæ q̄ vera, ac ^e ſancta confutatio,

^e Quā pulchrū eſt palpare Romanū Pontificē. Sed nos
nihil mouet ſententiā ſic leuiter, ſic præter iudicium lata.
Nec nobis eripient Germaniam, garrulę doctriculorum
ſcholæ, poſt, quā ſemel liberandam ſuſcepimus.

reprobatio, & damnatio. ^f Multa q̄q̄ alia
allegare poſſemus, quę ne hiftoriam texe
re videamur, prætermittenda cenſuimus.

^g Pro paſtoralis igitur officij diuina gratia
nobis ^h iniuncti cura, quam gerimus, præ
dictorū errorum i virus peſtiferum ulteris

ⁱ Potius ſalutares admonitiōes. quod tu quoq̄ ſentis:
& ediceris, niſi totum poſſideret te pecuniæ ſtudium, &
ambitionis tumor, Proinde. Veh vobis qui dicitis ma
lum bonū. & bonū malū: ponentes tenebras lucē, & lu
cē tenebras: ponētes amarū in dulce, & dulce in amarū.

b Laudat adulatorices me
reticulas.

c Romanæ piraticæ, &
Pōtificiæ dico graſſaturę.
d Vbi doctrina Leo, ubi
veritas in ijs enituit? Nō
te pudet de talib. ineptijs
tā gratū ferre ſententiā?

f Vult literas ſcire videri
hic Copiſta, & plenus eſt
rerū antiquitus geſtarū.

g Tandē officiū facit.
Sed vide. ne abutaris po
teſtate tua, non in ædifica
tionē, ſed i deſtructionē.
Certe ſacerdotis ē, ut Am
broſio videtur, nulli no
cere prodeſſe velle oib̄.

h Attende cōmiſſū Leo
ni ouium curam.

B V L L A L E O N I S

us ^a tolerare, seu dissimulare, sine ^b christianæ reli
 a Paulopost esuries enim, si feres. b Quæ nota est, dic q̄so, veri
 ratem sibi restitui, & perniciosis intercedi legibus.

gionis nota, atq; orthodoxæ fidei iniuria nullo mo
 do possumus. ^c Eorū autē errorum aliquos præ

c Ista quidem vis est Decime, non habita prius cognitione dāna
 re, quæ disputāda ille proposuit neq; hoc facere de Ecclesiæ totius,
 cui se ille subijcit, concilio. Sed nihil potes contra veritatem: pro
 veritate potes, si quis oppugnat, & tu paratus es tueri: si ut Apo
 stoli, Christum prædicare instituisi, non teipsum: si cōmissum tibi
 gregem pascere cura est, non cupiditatib. inservire tuis, ut frau
 dulēter ambules, ac ad munera declines, & post sordes abeas, per
 q; avaritiam fictitijs sermonibus de nobis negotieris. Quin tu si
 me audis, noli esse sicut Leo in domo tua, evertēs domesticos tu
 os, & opprimens subiectos tibi. Certe dominus custodit veritatē
 in sæculum, facitq; iudicium iniuriā patientibus. Hęc meminisse
 te oportuit, prius quā condemnares fratrem tuum. Quod vero
 ad Lutheri scripta pertinet, legant omnes, simul tuum iudiciū: de
 inde libere ipsi quoq; iudicent,

sentibus duximus inserendos: quorum tenor se
 quitur, & est talis Heretica sententiā est, sed usita
 ta, Sacramenta nouæ legis iustificātem gratiam il
 lis dare qui non ponūt obicem. In puero post ba
 ptismum negare remanens peccatum, est Paulum
 & Christum simul cōculcare, Fomes peccati etiā
 si nullum adsit actuale peccatū, moratur exeuntē
 a corpore animā ab ingressu coeli. Imperfecta cha
 ritas morituri, fert secum necessario magnū timo
 rem, qui se solo satis est facere penam purgatorij,
 & impedit introitum regni. Tres esse partes pœ
 nitentiæ, contritionem, confessiōnem, & satisfactiōnem

b ij

ctiōnem, non est fundatum in scriptura, nec in antiquis sanctis, christianis Doctoribus. Contritio quę paratur per discussionē, collectionem, & detestationem peccatorū, qua quis recogitat annos suos in amaritudine animæ suę, ponderando peccatorū grauitatem, multitudinē, sceditatem, amissionem æternę beatitudinis, ac æternę damnationis acquisitionem, hæc contritio facit hypocritā, imo magis peccatorem. Verissimū est prouerbiū, et omnium doctrinā de contritionibus huc usq; data præstantius: de cetero non facere, summa pœnitentia: optima pœnitentia, noua vita. ^a Nullo modo præsumas cōfiteri peccata venialia, sed nec omnia mortalia, q̄a impossibile est, ut omnia mortalia cognoscas. Vnde in primitiua ecclesia solum manifesta mortalia cōfitebantur. Dum volumus omnia pure confiteri, nihil aliud facimus, q̄ quod misericordię dei nihil volumus relinq̄re ignoscendum. Peccata nō sunt ulli remissa, nisi remittente sacerdote credat sibi remitti: imo peccatū maneret, nisi remissum crederet. non enim sufficit remissio peccati, & gratię donatio, sed oportet etiā credere esse remissum. Nullo modo confidas absolui propter tuam contritiōnē, sed propter verbum Christi. Quodcunq; solueris &c. Hic inquā confide, si sacerdotis obtinueris absolutionē, & crede

^a Callide de
cerptū hoc,
ut mltā alia.

fortiter te absolutum : & absolutus es , quicquid sit de cōtritione . Si per impossibile , confessus nō esset cōtritus : aut sacerdos non serio , sed ioco absolueret : si tamen credat se absolutum , verissime est absolutus .^a In sacramēto pœnitētiæ , ac remissione culpæ , non plus facit Papa , Episcopus , quā infimus sacerdos : imo ubi non est sacerdos , æque tantum quilibet christianus , etiā si mulier aut puer esset . Nullus debet sacerdoti respondere , se esse contritum , nec sacerdos requirere . Magnus est error eorum , qui ad sacramenta eucharistię accedūt huic innixi , q̄ sint confessi , q̄ non sint sibi conscij alicuius peccati mortalis , q̄ præmiserint oratiōes suas & preparatoria , omnes illi ad iudiciū sibi māducant & bibunt : : sed si credant & confidant se gratiam ibi consecuturos , hæc sola fides facit eos puros & dignos . Consultum videtur , q̄ Ecclesia in cōmuni Cōcilio statueret , laicos sub utraq̄ specie communicandos : nec Bohemi cōmunicantes sub utraq̄ specie sunt hęretici , s̄ schismatici . Thessauri ecclesię , unde Papa dat indulgentias , nō sunt merita Christi , & sanctorum .^b Indulgentiæ sunt piæ fraudes fidelium , & remissiones bonorū operum , & sunt de numero eorum quę licent , & non de numero eorū quę expediunt , Indulgentię n̄s q̄ veraciter eas consequūtur , non valent ad remissio-

^a Hic tandē irreparabilē , est lapsus . Quantū enī decedit lucro ep̄i Romani : si hoc verū est . Porro principē sacerdotū , secularis etiā Imperij moderatorē , in ordinē redigere quis audeat ? Crucifigatur .

^b Vah , qui defruis . Serui feruorum mercatū , illud singulare uberrimi iucuri fomentum . Ferte c. ti flammæ

nem pœnæ pro peccatis actualib. debitæ apud diuinam iustitiã. Seducuntur credentes indulgentias esse saluantes, & ad fructũ spiritus utiles. Indulgentiæ necessarię sunt solum publicis criminibus, & proprie conceduntur duris solũmodo, & impatiẽtibus. Sex generibus hominũ indulgentię nec sunt necessarię, nec utiles: videlicet mortuis seu morituris, infirmis, legitime impeditis, his qui non commiserunt crimina, his qui crimina commiserunt sed non publica, his qui meliora operantur. Excommunicationes sunt tantum externæ pœnæ, nec priuant hominẽ communibus spiritalibus ecclesię orationibus. Docendi sunt christiani, a plus diligere excõ-

^a Totus in errore versaris Luthere. Nam si nõ apperent indulgentias posthac homines, nec perhorrescent excõmunicationẽ, unde erit Pontifici max. Romę, quo tot alat ppetuo equites ac pedites, expeditũ semp exercitum, tot milicos, tantum spiculatorũ, illos pferim corporis sui custodes ducentos Heluetios stipatores? Nonne ad despiciabiles sordes, redibit splendor ille ecclesię? Respice.

^b Hoc inexpliabile est Luthere, Regnũ adimis Romę Pontifici. Vbi veniæ loc? Nõ absoluo

municationem, quã timere. ^b Romanus Pontifex Petri successor, nõ est Christi vicarius super oẽs totius mũdi ecclesijs, ab ipso Christo in beato Petro institutus. ^c Verbũ Christi ad Petrũ. Quodcũ

Hęc verba, & quę de datis claribus sunt, neq; ipse satis intellexit Hieronymus, quę toties in hac bulla vicarius Christi allegat. Sic enim adscripsit is, cum Marthei euangelium exponeret. Istum inquit locum episcopi & presbyteri nõ intelligentes, aliquid sibi adsumunt de pharisęorum supercilio: ut vel damnent innocentes vel soluere se noxios arbitrentur. cum apud deum non sententiã sacerdotum, sed reorum vita quæretur. Neq; Augustinus mentẽ

BULLA LEONIS

videtur habuisse, quando scripsit, non super Petrum, sed ipsum Christum ædificatam ecclesiam, Porro Origenes, Beda, & cōplures alij, ut hallucinati sunt hic? Proinde summi Pontificis (super quo fundatur ecclesia) est, sacram scripturam ad suū libitum, suāq; libidinem interpretari. Qui contra dixerit, hæreticus esto, & filius sathanæ, statimq; comburitor. Nā hic noster Leo factus est, & dicit capere prædam, hominemq; comedere.

q; solueris super terrā & c. extenditur dūtaxat ad ligata ab ipso Petro. Certū est, in manu ecclesiæ, aut Papæ prorsus nō esse, statuere articulos fidei, imo nec leges morū, seu bonorū operum. Si papa cū magna parte ecclesię sic vel sic sentiret, nec etiā erraret, adhuc nō est peccatū, aut hæresis cōtrariū sentire, præsertim in re nō necessaria ad salutē: do nec fuerit p̄ conciliū uniuersale alterū reprobatū, alterū approbatū. ^a Via nobis facta ē enarrādi auctoritatē Conciliorū, & libere cōtradicēdi eorum gestis, & iudicādi eorū decreta, & cōfident̄ cōfistendi q̄qd̄ verū videt̄, siue probatū fuerit, siue reprobatū a quocūq; Cōcilio. ^b Aliq; articuli Io. Hufs cō

b Neq; nō est hoc verum, aut solus hoc Lutherus sentit, sed optimus quisq; hic probat. Etiā tu, quod scio, probares, multa eius viri: ac illos valde detestareris male coactos articulos, si qui te nunc dementat morbus vel ad tempus desereret.

Hæreticos cōburi. Ita existimamus, nō licere tibi quenq; interficere, nedū hæreticū: quē ab ipso primū Christo, deinde a Paulo q̄q; iussus es, si monitus non respiscat, habere tanq; ethnicū & publicanum, ac deuitare: neq; item conducere tibi existimamus, ut sic aurociter in hos confulas, ne combusta uniuersa illa tua Curia (est enim ex Hæreticis & nequioribus adhuc multo) tu quoq; in viciis nō tibi incendio conflagres.

a Lector ip̄m hic Lutherū audiat, rē hęc differentē, nō curet decerpores.

dēnati in concilio Constantieñ. sunt christianiſſi, mi, veriſſimi, & euāgelici: quos nec uniuersalis ecclēſia poſſz damnare. In omni opere bono iuſtus peccat. Opus bonum optime factum, eſt veniale peccatum. Hēreticos comburi, eſt contra voluntatem ſpiritus. ^a Prēliari aduerſus Turcas, eſt repu

^a Vobis quidem Ponūficib. hoc prēliari contra Turcas, ſæpe iam magno fuit lucro, dñi pecuniā exegitſtis in Germania quantā libuit, qua expeditionem hanc (id quod nunquā cogitaſtis ſerio) prōſequeremini. Nam ſi ſemel debellarentur Turcæ, quem poſtea hoſtem fingere velleris, tantopere oppugnandum? Quare mitius Leo irāſci debes Germaniæ, quod biennio abhinc, non audiuit tuam in Turcas exhortationē. Non enim videbatur eſſe, niſi in poſtura, & cum dolo, per occasionem auaritiæ.

gnare deo, viſitanti iniquitates noſtras. Nemo eſt certus, ſe non ſemper peccare mortaliter, propter occultiſſimū ſuperbię viciū. Liberum arbitrium poſt peccatum eſt res de ſolo titulo: & dum facit quod in ſe eſt, peccat mortaliter. Purgatoriū non poteſt probari ex ſacra ſcriptura, quę ſit in canone. Animæ in purgatorio non ſunt ſecurę de eorū ſalute, ſaltem omnes: nec probatū eſt ullis aut rationib. aut ſcripturis, ipſas eſſe extra ſtatum merendi, aut augendę charitatis. Animæ in purgatorio peccant ſine intermiſſione, quādiu quærunt requiem, & horrent pœnas. Animæ ex purgatorio liberatę ſuffragijs viuentium, minus beantur quā ſi per ſe ſatiſfeciffent. Prælati ecclēſiatici, & principes ſæculares non malefacerent, ſi omnes ^a ſaccos

BULLA LEONIS

a Ipse tūo metuīs : alioquī cum Luthero, ac nobiscum sentires & ipse. Neq; unquā disensurus es: si quis ad confessionē adigat conscientiam tuā. Ita qui secundū carnem sunt, quæ carnis sunt sapiūt: qui vero secundū spiritum, quæ sunt spiritus sentiunt. Te autē qd iuuat multa cōquirere, ut Lutherum damnes, cum hoc paucis potueris? Nempe si breuiter & uno verbo dixeris (quod ab illo grauius accidit tibi) quia tyrannidem tuā oppugnauit, ob idq; esse hæreticū, & siquid hæretico peius adhuc est. Nam aliorū quicquid est, facile in illo ferres. At vero oportet te considerare interim fratrem Leo, ex officio ne sit tuo, opprimere ac fraudare in negotio fratrem tuū: propterea, quod ultor est dominus de ijs omnibus. Ipse quidē Lutherum scimus non cesurum tibi. quia deserere veritatē quam semel propugnandam suscepit, tantus animus non potest. Tu quē, metuo, ut resistas. Quid posses enim contra veritatem? Præsertim, cū causa tua tota sit ex cupiditate & ambitione. At radix omnīū malorum (Paulus inquit) est cupiditas: quam quidā appetentes, naufragauerunt a fide, & inseruerunt se doloribus multis. Gloriam vero mūdi fugere, & omnē postergare ambitionem, primum Christus docuit te sui exemplo: qui regnū auersatus est, & seipsum inaniuit, formam serui accipiens. Deinde Apostoli passim. Nolite diligere mundum, Ioannes inquit, neq; ea quæ in mundo sunt. Et Paulus Philippenses erudiens ait. Nequid fiat per contentionem, aut per inanem gloriam. sed per humilitatē animi alium quisq; se præstantiorem existimet. Age autem, quid ambire tibi in sæculo licet, quem Paulus dispensatorem dei esse iubet, & sequestrare ab se omnia sæcularia desyderia. Debes tu vero in primis exemplum esse fidelium in verbo, in conuersatione, in charitate, in fide. in castitate, ante omnia viam veritatis eligere. At viā veritatis elegi cum Psalmista (Ambrosius ait) dicere nemo potest, qui sæcularia concupiscit, qui negotiatur. Non est enim via veritatis habendū studium, cupiditas possidendi, aut honor huius sæculi, sollicitudo mundi. Et in Petro, ut dignus fieret qui Christi oues pasceret, nihil aliud quæsiuit Christus, quā sui amorem. Qui qualis sit, Ioannes docet. Filioli mei inquit, non diligamus verbo, neq; lingua, sed opere & veritate. In hoc agnoscimus quia ex veritate sumus. Et Beda non malus author, Sunt qui oues Christi inquit, non amore Christi, sed suæ vel gloriæ, vel dominationis, vel quæstus gratia pascant. De quibus ad Philippenses conquerit

tur Paulus. Hoc idcirco pluribus admonui, ne unquam ea tibi fiducia incidat, ut arbitreris huiusmodi bullis posse te a veritatis studio abstergere nos, & a dilectione dei separare. Quippe in Domino confidimus: apud quem, teste Iob, fortitudo est & sapientia, qui nouit & decipientem & qui decipitur: qui effundit despectionem super Principes, & eos qui oppressi fuerant releuat. Responde mihi vero, quis permansit in mandatis domini, & derelictus est? Proinde non te timemus Leo, quantumcumque ferocientem etiam. Non enim poteris euertere tribunal Christi, quo nobiscum tibi eundum est, & ad quod prouocates nos, cum Propheta dicimus. Iustitia iusti super eum. Haec fiducia est. Tu si me audis, non ante cognitionem denabis fratrem tuum: quin potius reuelatione facta veritatis, cedat errot veritati, ut recte in Concilio Cathaginenensi monuit Zosimus. Sed iam plura quam oportuit interpellavi te, igitur Bullam prosequere.

mendicitatis deserent. Qui quidem errores,

a Hoc respectiue, qd est? Dic aperte, ut te capiam?

b Si ad insatiabilem tuam auaritiam respiciat quis.

c Hic tuam conscientiam appello Decime. Nisi vocas charitatem tu seruile, quae tibi fit, subiectionem.

d Violentę tyrānidis, & quae fieri nec possit, nec debeat: cuique hoc praesertim tempore, resisti oporteat animosissime.

f Quam est imbecille eorpus, quod quod illud est, quod talibus neruis regitur.

a respectiue **b** quam sint pestiferi, quam perniciosi, quam scandalosi, quam piarum & simplicium mentium seductiuum, quam denique sint **c** contra omnem charitatem, ac **d** S. R. E. matris omnium fidelium, & **e** magistrę fidei reue

e Qualis bone Christe, fidei magistrę est, quae publicam fidem abolet, & interfecto iureiurando peierare nos docet, a religione autem aliena adeo est: ut scōma Romę sit bene christianum dici: te vero rideat, tuumque sanctum euāgelium habet, p. fabula. Perde nos Chře, nisi hęc ita habent.

rentiam, atque neruū ecclesiasticę disciplinae, g obedientiam scilicet, quę fons est &

g Magis oportet obedire deo, quam hominibus. Decime. Tu autem (cum Apostolis dicimus tibi) si iustum est in conspectu dei, te potius audire, quam deum, iudica. nos quae Christus docuit, non possumus non & loquendo sequi & faciendo.

origo omnium virtutum, sine qua facile u

nusquisq; a infidelis esse cōvincitur, nemo

a Potius infideles arbitrarer esse nos, si tibi pareremus, præsertim mala quando imperas; ut totis iam tribus annis, ne veritas colat; aut vero si te sequeremur, pessimum scelerum licentiam, pecuniã pactus, quãdo irrogas. quẽadmodum in tuis bullis, quarum plena est Germania, videre licet.

b sanę mentis ignorat. Nos igitur in præmissis, c utpote grauissimis, ppenius d (ut decet) procedere, necnon huiusmodi pesti, morboq; canceroso, ne e in agro domi-

e In quo ut priores, grasari tu quoq; institueras; sed a nobis prohiberis, quod nunc fremis etiam. At vero ut rem ipsam, ut est, tangam. non vereris Sanctissime, tuũ sordidum mercatum, vocare agrum dominicum? Ne q; hoc vides, oculos recipere Germaniam, & magis ac magis cognoscere, quam tu, qua fraude, faciem induas auaritię tuę?

nico tanquã f vepris nociua g ulterius serpat, h viam præcludere cupientes, i habitas super prædictis erroribus, & eorum singulis diligenti trutinacione, discussione, ac distincto examine, maturaq; deliberatione, omnibusq; rite pensatis, ac sæpius ventilatis k cum venerabilibus fratribus nostris, S. R. E. Card. ac Regularium ordinũ Prioribus, seu Ministris generalibus, l pluribus

l Ad quos & ipsos non nihil pertinet ex ea rapina, quã nos tam confidenter inpedimus.

que alijs sacre Theologię, necnon utriusque iuris professoribus, siue Magistris,

b Vocares sanę mentis qui sic faceret?

c Tibi quidem sunt, quã quã a leuibus fieri, paulo ante dixeris.

d Vt tua fert auaritia.

Aut veto ut decet etiã, sed non Pontificem quidem, aut Episcopum, sed regẽ, & Leone, n, qui superbo oculo, & insatiabili corde facias hæc.

f Nunquã rectius cõparasti hæc. Nam in hac vepris nimis impedit iam, & anxie hæres tu.

g Serpet, nisi tu constiteris. Prædico tibi.

h Veh vobis Pontifices, qui clauditis regnum cœlorum ante homines.

i Vide Leonis diligentiam

k Qui & ipsi vident, cluendum sibi esse.

a Vide quid inuenerit tāto adhibito studio, diligens pastor.

b Iterū scire abs te laboro, hoc quod sit, respectiue, atq; age dic nobis tandē, quo respicis quando Lutherum damnas?

c Romanisticos dicere volebas.

d Caute.

e Pulcre.

f Validam ansam. Sed arbitraris ne Augustinū, si in tua tempora incidisset, tibi ac tuæ ecclesie hoc tributurum fuisset? Proinde hanc sanctis hominibus iniuriā facere desine, ut ab his scripta, peruerse ad tuū commodum torqueas.

h Hoc quidē non sequitur, sed egestas tibi, cuiusq; alterum ciuitatis tuæ ecclesiam gubernare; ipsum te etiā prothonotarijs, & creaturis incumbit.

k Strenuus propugnator evangelicæ doctrinæ est Decimus.

& quidem peritissimis, reperimus eosdē errores respectiue (ut præfertur) aut articulos non esse catholicos, nec tanquā tales esse dogmatizandos, sed contra ca-

e Docuerunt linguam suram loqui mendaciū, & ut iniqua agerent laborauerunt. Tu autē domine, quare nō respicis contēptores, & taces conculcāte impiē iustiorē se?

tholicę ecclesie doctrinam, siue traditionē, atq; adeo veram diuinarum scripturarum receptam interpretationē: cuius auctori-

tati ita acquiescendū censuit Augustinus, ut dixerit se Euangelio non fuisse crediturum, nisi ecclesie catholicę interuenisset auctoritas. Nam ex eisdem erroribus, vel eorum aliquo, vel aliquibus palam sequitur, eandem ecclesiam, quę spiritu sancto regi-

i Quali nesciat orbis, nec sit in publica querela, hæc coia fieri nunc Romæ Florentinorum insinctu, atq; unū & præter illorum præscripta nihil agere. Quoties igitur monendus es, ne tuum conuentum malignantium, sanctā voces ecclesiam.

tur, errare, & semper errasse. Quod est utiq; contra illud quod Christus discipulis suis in ascensione sua (ut in sancto euangelio Matthei legitur) promisit dicens. Ego vobiscum sum usq; ad consummationē sæ-

l Neq; non erit. Teq; ut iniuria potēne deponet, ne grauis sis humilibus, quos exaltabit; tuiq; fastum confringet, & pharisaicum illud supercilium cōplanabit. Vider

BVLLA LEONIS

enim laqueum fieri vos speculationi, & sicut rhere expā
sum super Thabor. Ob idq; dicit. Nōne cognoscēt oēs
qui operantur iniquitatem, qui deuorant plābem meā
sicut escam panis. Videtq; summa cum iniuria christia
nē plābis, tyrānidem exercere vos, & dicit. Si nolueritis
audire, & si nolueritis ponere super cor, ut detis gloriam
nomini meo; mittam in vos egestatem, & maledicā be
nedictionib. vestris. Ego enim dominus. Hoc est nomen
meum. Gloriā meā alteri non dabo. Sic nobiscū erit de
us; quod nisi indubitatum nobis fuisset, non sic confi
denter obistere tibi aggressi essemus.

culi. Nec non ^a contra sanctorum patrū de
terminationes, Conciliorū quoq; & sum
morum Pontificū expressas ordinationes,
seu Canones: quibus non obtemperasse,
omnium heresum & schismatū, ^b teste Cy
priano, fomes & causa semp fuit. ^c De eo
rundē itaq; venerabilium fratrū nostrorū
consilio & assensu, ac omnium & singulo
rum prædictorū matura deliberatione præ
dicta, ^d authoritate omnipotētis dei, & be
atorum apostolorū Petri & Pauli, & no
stra, præfatos, & singulos articulos, seu er
rores, tanq; (ut præmittitur) respectiue hæ
reticos, aut scandalosos, aut falsos, aut pia
rum aurium offensiuos, vel simplicium men
tium seductiuos, & veritati catholicæ ob
uiantes, damnamus, reprobamus, atq; oī
no reijcimus: ac pro damnatis, reprobatis,

c iij

a Eorū dic Episcoporū,
qui ecclesiam regnū esse
voluerūt, atq; huic se re
ges præfecerūt.

b Quo trahis sanctum
martyrem? Non dicit re
stimonium.

c Ne abutere potestate
tua in Euangelio. Memi
neris autē iuxta eundem
Paulum, nihil damnatio
nis esse ihs, q̄ sunt in Chri
sto Iesu, qui nonambu
lant secundum carnem.

d Vide Leo, dei autho
ritatē quo in facto arro
ges tibi, & ne abutaris
potestate quā tribuit tibi
dominus ī edificationē,
nō in destructionē. Certe
q̄ potestatē adsumit sibi
iniuste odiū meretur. Etiā
memēto, non esse in hoīs
potestate consiliū dei, qui
veritatē requirit, & retrī
buet abundanter facientib.
bus superbiam.

a Nihil efficiēs.

b Non mouemur: quia non sapis quæ sunt dei, sed quæ sunt hominum.

c Regni sui sarapas enumerat.

d Omnia deleta mauult, quæ rapinæ suæ intercellū.

e Sic facitis Pontifices, alij aliorum acta rescinditis: & tamen bullis vestris singuli præscribitis. Ad perpetuam rei memoriã, & omnes æternum valitura quæ statuitis, psuasum nobis vultis. Quis igitur ad hereditatem nunc tibi, cum sit certum, ex posteris quam piam, hoc iudicium tuum soluturum?

a Parce brachio sæculari

& reiectis ab oībo utriusq; sexus Ch̄risti delib.^a haberi debere, harū serie decernimus & declaramus. Inhibētes ī^b virtute sanctę obediētę, ac sub maioris excoīca tiōis latę snę. Necnō quo ad ecciasticas & regulares psonas.^c Episcopaliū oīm, etiã Patriarchaliū, Metropolitañ, & aliarū Cathedraliū ecciarū, Monasteriorum q̄q;, & Prioratuū, etiã Conuentualiū, & d q̄runcq; dignitatū, aut beneficiorū ecclesiasticorū, sęculariū, aut q̄rumuis ordinum regulariū, priuationis, & inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda. Quo vero ad Cōuētus, capitula, seu domos, aut pia loca, sęculariū, vel regulariū, etiã mendiciū, necnō uniuersitatis etiã studiorū generaliu, quorūcūq; priuilegiotū, indultorū^e a se. apo. vel eius Legatis, aut aīis quōlibet habitōrū, vel obetōrū, cuiuscūq; tenoris existāt. Necnō nominis, & ptātis studiū generale tenēdi, legendi, ac interpretādi q̄suis sciētias, & facultates, & inhabilitatis ad illa, & alia ī posterū obtinēda. Prędicatiōis q̄q; officij, ac amissionis studiij generalis, & oīm priuilegiōrū eiusdē.^a Quo vero ad sæcu

lares eiusdē exōcōicatiōis, necnō amissio
nis cuiuscūq; emphiteosis, seu q̄rumcūq;
seu dorū, tā a Ro. ecclesia, q̄z alias ^b quo
modolibet obtentorū, ac etiā inhabilita
tis ad illa, & alia in posterum obtinēda.
Necnō quo ad oēs & singulos superius
nominatos, inhibitionis ecciasticę sepul
ture, inhabilitatisq; ad oēs & singulos a
ctus legitimos, infamię, ac diffidationis,
& criminis lese maiest. & hereticorū, &
fautorū eorundē in iure expressis penis,
eoipso, & absq; ulteriori declaratione, p̄
oēs & singulos supradictos, si ^d qd absit
cōtrafecerint, incurrēdis. A quib; ^e vigo
re cuiuscūq; facultatis, & clausularum
etiā in ^f confessionalibus quibusuis per
sonis, sub quibusuis verborū formis cōten
tarū, nisi a Ro. Pont. vel alio ab eo ad id
in specie facultatē habēte, præterq; in mor
tis articulo cōstituti, ^g absolui nequeant.
^h Oib; & singulis utriusq; sexus christi
fidelibus tā laicis ^g Excursus leoninę potesta
tis est. At vero Domini est regnū, & ip̄e dominabitur
gentiū. Isq; paulopost dicet. Rugitus leonis, vox lee
næ, & dentes catulorū leonū contriti sūt. Et q̄a Hieroi
ron. solebas testē obijcere nobis, audi qd de hoc rugi
tu tuo sciat. Videm⁹ inqt, Principes eccię, ita in subie
ctos pp̄fos deronare, & voce tyrānica, rapidisq; cō/

Leo, ut sit quod ultimo
contra nos implores.

^b Audite imperatorem.
Ecquis a Leonis igitur re
gno liber est? aut quē nō
continere se unguib. suis
ille putat? At re conuenio
pastor Leo. Quid secula
ribus implicas te negoti
is, qui Christo militaris?
Est hoc vicem Christi ge
rere, trahere ad se q̄ Chri
stus non agnoscit.

^c O immanitatē. Etiā ne
in mortuos licet sentire ti
bi? Quem facis tyranni,
di tuæ modum?

^d Imo sit, & strenue aude
ant multi obsæuire tibi.

^e Etiam suas nugas pro
terit. Atq; utinam solas
has conculcaret.

^f Quas tamen emeram?

^g Petemus absolui, siquē
dē ligatos nos sentiem⁹.

(uicis plebē cōterere, ut
nō pastorē in grege, sed le
onem inter ouiculas pute
mus. Nōne igit obturad;
nobis cōtra tuū rugitum
aures sunt. & vox pasto
ris, ubi ubi ille sit, q̄ amo
re Christi, nō pecunię stu
dio pascat, attente audien
da, & p̄tinacit sequēda.

quã clericis, sæcularibus, et quorumuis or
 dinum regularibus, & alijs quibuscunq; p
 sonis, cuiuscunq; status, gradus vel condi
 tionis existant, & quacunq; ecclesiastica,
 vel mundana præfulgeant dignitate, etiam
 a sanctę Romane ecclesię Cardinalib. Pa
 triarchis, Primatibus. Archiepiscopis, Epi
 scopis patriarchaliũ, metropolitã. & alia
 rum cathedralium, collegiatarum, ac infe
 riorum ecclesiarum Prelatis, clericis, alijs
 q; personis ecclesiasticis, sæcularibus, & b q
 rumuis ordinum, etiã mendicantium, Re
 gularibus, Abbatibus, Prioribus, vel Mi
 nistris generalibus, vel particularibus fra
 tribus, seu religiosis, exemptis, & non ex
 emptis. Studiorum quoq; Vniuersitatib.
 sæcularibus, & quorumuis ordinum, etiã
 mendicantiũ Regularibus. Necnõ Regi
 bus. Imperatoris Electoribus, Principib.,
 Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Ba
 ronibus, Capitaneis, Conductoribus, Do
 micellis, omnibusq; Officialib. Iudicibus,
 Notarijs ecclesiasticis & sæcularibus, Cõ
 munitatibus, Vniuersitatibus, Potentati
 bus, Ciuitatibus, castris, terris & locis, seu
 eorum, vel earum ciuibus, habitatorib. &

a Parce tot voluptuarijs,
 tot stenuis comedonib.
 tot inuidis potatoribus,
 tot eruditis alcatoribus,
 tot elegantibus scortato
 ribus, totq; dominis par
 ce Decime: ne si quid vel
 ebrij censuerint, piaculũ
 hoc eis sit.

b Nehos opprimas, ira
 te Leo, op^o manuũ tuarũ.

c Infinitũ est Leonis re
 gnum, atq; eo graui^o etiã.
 Quã periculosa igitur res
 est, Leonẽ accipere in rēp.
 lam postq; semel em acce
 ptus es tu Decime, ali q;
 q; vis. Sed ali non potes,
 nisi nostris spolijs. Vtinã
 græcũ poetã audijsem?
 Sed alãt te, qui acceperũt.
 Nos oportet imitari apo
 stolos, iuxta institutionẽ
 quã accepimus ab ipsis,
 & subducere nos a te qui
 iordinate te geris, atq; o
 neri es nobis. Vbi, quem
 magni facis, diuus Hiero
 nymus, putat prodesse ti
 bi, si deuharis ab arro
 gantia tua: ut postea re
 do itinere gradiaris.

incolis, ac quibusuis alijs personis, ecclesia
 sticis, vel regularibus (ut præfertur) p uni
 uersum orbem ubicūq; ^a præsertim in Ale
 mania existentibus, vel pro tempore futu
 ris: ne præfatos errores, aut eorū aliquos
 peruersamq; doctrinā huiusmodi ^b asse
 re, affirmare, defendere, prædicare, aut illi
 quomodolibet, publice, vel occulte, quo
 uis q̄sito ingenio vel colore, tacite vel ex
 presse ^c fauere præsumant, Insuper quia er
 rores præfati, & plures alijs continentur in
 libellis, seu scriptis ^d cuiusdam Martini Lu
 ther, dictos libellos, & omnia dicti Marti
 ni scripta, seu prædicationes, in latino, vel
 quocunq; alio idiomate reperiuntur, in q̄
 bus dicti errores, seu eorum aliquis conti
 nentur, similiter damnamus, reprobamus,
 atq; omnino reijcimus, & pro omnino dā
 natis, reprobatis, ac reiectis (ut præfertur)
 haberi volumus. ^e Mandātes in virtute sã
 ctę obedientię, & sub pœnis prædictis eo
 ipso incurrendis, omnibus & singulis utri
 usq; sexus christifidelibus superius nomi
 natis: ne huiusmodi scripta, libellos, præ
 dicationes, seu schedulas, vel in eis conten
 ta capitula, errores, aut articulos supradi

^a Vbi felicissime cedebat
 rapienti tibi, & super quã
 facillime soles rugire tu,
 ut terrã eius ponas in soli
 tudinem.

^b Omniũ occulta etiam
 iudicia unus moderatur
 Leo: atqui de occultis nõ
 iudicat Ecclesia.

^c Etã in fauores nostros
 ius habet ille feruorum
 Seruus.

^d Attende emphasim.

^e Non obtines. Tã enim
 altius radices egerunt, q̄
 ut auelli abs te iustineant.

a Attēde copiā s̄monis . **ctos continentia** ^a legere, asserere, prædica
 re, laudare, imprimere, publicare, siue de
 b Quā diferti sūt Roma fendere, ^b per se, vel alium, seu alios, directe
 ni Copiā, bullarum cō vel indirecte, tacite v̄l expresse, publice v̄l
 flatores . occulte, aut ^c in domibus suis, siue alijs, pu
 c Nihil p̄terit. Atq; adeo blicis v̄l priuatis locis tenere quoquo mo
 ubi est una rīmula, nōdū do præsumant: quinimo illa statim post ha
 expleta. ^c Hoc tandem est rum publicationē ubicunq; fuerint, per or
 oratorē esse, & literas lati dinarios, & alios supradictos diligenter q̄
 nelouī scire. sita publice, & solēniter in præsentia cleri,
 & populi, sub omnib. & singulis supradi
 d Vixerunt. Actum est. ctis p̄cenis ^d comburant, Quod vero ad
 e Vide mansuetudinem. ipsum Martinū attinet, ^e bone deus quid
 Iraq; agninum illū ba' a prætermisimus, quid non fecimus, quid pa
 tum simulat, qui sic fero ternę charitatis omisimus, ut eū ab huius
 citer rugiebat modo, ut modi erroribus reuocaremus. Postquam
 tonitru vocis suæ omnes em̄ ipsum citauimus, ^f mitius cum eo pro
 conterrebat. cedere volentes, illum inuitauimus, atq; tā
 f Ah mitius. Quasi aliq; per diuersos tractatus ^g cū Legato nostro
 ignoret, quo processurus g Etiam posthac Luthere, ne credas eis, cū locuti fuerint
 fueris. tibi bona. Habitatio enī eorū in medio doli, et loquunt̄
 h Fateatur periculum esse quidē cū proximo suo pacē, mala autē in cordib. eorū .
 in accessu . habitos, quā per literas nostras hortati fui
 i Scimus. Emecas homi mus, ut a prædictis errorib; discederet, aut
 nis sanguinem, ut pro li ad nos, ^h oblato etiā saluo conductu, ⁱ eo
 bitu tuo effunderes. pecunia ad iter necessaria ^k, sine metu, si
 k Tu quidē nihil metue ne timore aliquo, quē ^l perfecta charitas so
 bas, nisi hoc qd̄ euenit, loante credebatur hoc.
 l Nota perfectā charita
 tem habet Leo. Quis pau

ras mittere debuit, veniret: ac ^a Saluatoris nostri, apostolicę Pauli exemplo, ^b non in occulto, sed palam, & in facie loqueretur. Quod si fecisset, ^c p̄ certo (ut arbitramur) ad cor reuersus errores suos cognouisset: ^d nec in Romana curia, quā tantopere va-

^d Tunc coges nescire homines quæ vident, quæq; sciunt. Quid tandem non permittis tibi? Illam omnium malorum sentinam, illud omnium pessimorum scelerum domesticium, omnis labis, omniscę foedissimę turpitudinis receptaculum, illud publicę vitæ contagium, cõmunem pestilentiam, urbem Romã persuadebis nobis nõ esse talẽ. ^e nis maliuolorum rumoribus, plusq; oportuit tribuendo vituperat, tot reperisset errata: docuissimusq; eum, luce clarius, sanctos Romanos Pontifices, prædecessores nostros, quos præter omnẽ modestiam iniuriose lacerat in suis canonibus, seu constitutionibus, quas mordere nititur, ^e nunq̄ errasse. Quia iuxta Prophetam, nec in Galahad resina, nec medicus deest. Sed obaudiuit semp: & prædicta citatione, omnibusq; & singulis supradictis spretis, ^f venire contempsit, ac usq; in præsentem diem cõtumax: atq; animo indurato cẽsuras ultra annũ sustinuit: & qđ deterius est, addens mala malis, de citatiõẽ hmõi noticiã habens, ^g in vocẽ temerariæ appellatiõis

a Ab exemplo.

b An in occulto locutus est, qui totam pene Europam, prædicationis suæ auditu impleuit.

c Hoc quidem credimus, semel abs te acceptũ illũ, nunquã fuisse postea quã locuturum.

e Nihil ne te pudet Pontifex. Ad nullũ mendacium frontem mutas. Sed nihil horum scriberes, nisi te ab omni honestate auersum traheret pecuniæ studium.

f Quis ignorat, cur tanto pere cupias Romæ videre Lutherum.

g Hoc illud tandẽ est nefas, omni scelere sceleratius, appellare ad futurum Concilium.

a Impiam scelesti impo-
storis cōstitutionē nobis
obijcis. Quis accipiet, eo-
rum p̄sertim, qui iā ocu-
los receperunt. O fraude
atq; violentiam.
b Sanctū hominē com-
memoras.

d Quid ais in f̄stor Cō-
ciliorum. Hoc ne Luthe-
rus facit.

e Quod potuit non vo-
luit. Quis accusat Leonē.
f Vide modestiam Reue-
rendissimorum.

g O clementiam incredi-
bilem. Et Leonem quidē
nemo putauit posse tā cle-
mentē esse, p̄sertim quā
do occidere posset.

h Etiā pius esse Leo pos-
set, modo rapiētem eum
& grasāntem iugiter fer-
remus.

i Quid niteris bonā ostē-
dere viam tuā, ad queren-
dam dilectionē, qui in su-
perbia & malicia tua do-
cuisti vias tuas, & in alis
tuis inuentus est sanguis
animarum pauperū & in-
nocentum.

prorupit ad futurū Conciliū, ^a contra cō-
stitutionem P̄ij secundi, ac ^b Iulij secundi,
p̄decessorū nostrorum: qua cauetur, tali-
ter appellantes ^c hereticorū p̄na plecten-

^c Hoc tandē est ius & fas omne auferre, & implere do-
mum domini dei iniquitate & dolo. Quod abs te quæ-
ro. Creditis ne esse Pontifices, illum superne iudicē, qui
aliquando hanc a vobis rationem exacturus sit. Profe-
cto non creditis. Neq; enim si deum esse putaretis, sic cō-
fidenter omnia peruerteretis. Iam igitur optima consciē-
tia recedimus a vobis. Seducitis nos enim, & quantum
in vobis est, perditis.

dos, (Frustra etiam Concilij auxilium im-
plorauit, ^d qui illi se non credere palā profi-
tetur.) ita ut contra ipsum, tanquā de fide
notorie suspectum, imo vere hereticū, abs-
q; ulla citatione, vel mora, ad condemna-
tionem & damnationē eius, tanquā here-
tici, ac omniū & singularum sup̄scripta-
rum p̄narum & censurarū seueritatē p̄-
cedere ^e possemus: nihilominus ^f de eorū
dem fratrum nostrorū consilio, omnipotē-
tis ^g dei imitantes clementiā, qui non vult
mortem peccatoris, sed magis ut conuerta-
tur & viuat, oīm iniuriarū hacten⁹ nobis
& apo. se. illatarū oblitī. omni ^h qua pos-
sumus pietate uti decreuimus: ⁱ & quantū
in nobis est agere, ut proposita mansuetu-
dinis via ad cor reuertatur, & a p̄dictis

recedat erroribus : ut ipsum ^a tanquã filiũ
illum prodigum ^b ad gremium Ecclesiæ re
uertentem benignè recipiamus. Ipsum igit̃
Martinũ, & quoscunq; ei adherentes, eiusq;
receptatores, & fautores, ^c per viscera

^c Hæc te misericordię viscera induere iubet Paulus, si
mul benignitatem, humilitatem, modestiam, & patien
tiam : quem nos videmus magno etiã cum dolore no
stro, contra indutum, pro misericordia crudelitã, pro
patientia iracundiã, pro iustitia iniquitatem, & ut semel
dicam, pro virtutibus vicia : id est, pro Christo deo an
tichristum diabolum.

misericiadię dei nostri, ^d & per aspersio
nem sanguinis domini nostri Iesu Christi,
quo, & per quẽ humani generis redẽptio
& sanctę matris ecciæ edificatio facta est,
ex toto corde hortamur & obsecramus,
ut ipsius Ecclesiæ pacem, unitatem, & ve
ritatem, pro qua ipse Saluator tam instan
ter oravit ad patrem, ^e turbare desistant, et
a prædictis tã perniciosiss ^f erroribus pror
sus abstineant : ^g inuenturi apud nos si ef
fectualiter paruerint, & paruisse per legiti
ma documenta nos certificauerint, ^h pater
næ charitatis affectum, & apertũ mansue
tudinis & clementiæ ⁱ fontem. Inhibentes

ⁱ Clementię & mansuetudinis fontem audes dicere te.
O iniquitatem. At certe isti sunt fontes aqua carentes, ne
bulæ quæ a procella feruntur, quibus caligo tenebrarũ

^a Heu prodigum Luth
rum, qui sic largiter pfu
dit euangelicã doctrinã.

^b Quoties inculcãdum
est, i ecclesia tua nolle ver
sari nos, neq; cum Copi
istis tuis velle tibi adferra
ri. Quin tu potius ad sa
nitatem redis, proiciens
auaritiã ex calumnia, et
excutiens manus tuas ab
omni munere.

^d Miror talis cum sis, hæc
posse loqui te interim, sic
fingere, sic simulare & dif
simulare.

^e Secure vult regnare De
cimus ; sed vereor ut pos
sit, sic cõmota Germania.

^f Quippe unde fames tor
reuerendissimorum, & pe
nuria ipi domino iminet

^g Facile credimus empru
rũ magni te, ut verum ta
ceamus : tibiq; permitten
tes regnum, ipi omnes tã
iniquo domino seruia
mus tibi.

^h Apagelis, charitã tuã
pater Leo, quam scimus
qualis sit.

IN LUTHERVM

in æternum seruata est. itaq; nihil agis Leo, vel sic fingēs te. Non enim derelinquemus fontē aquę viuę dominū, & fodemus nobis cisternas, quæ non valebunt aquā continere.

a Veritatem prædicare ve-
tat Lutherum. neq; enim
patientes eius sunt urbis
aures. Sed ille nō parebit,
post, quā semel viam veri-
tatis elegit.

b Omnia pertētat; & qd
aiunt, omnē mouet lapi-
dem, ut ne regno excidat.
Tam inuīt exiguntur ty-
ranni.

c Adhūc mouere istos
nos terrores existimat. nō
nouit Germania, quantū
immutata sit, discere.

d Vereor quo euadat.

e Dñi immortales, quan-
tum bonorum hoim Ro-
mam vocat. Non capiet
urbs. Sed tu vide Leo, ne
te oneres hospitib; nimis
multis. Me quidē si audi-
ent ali; , veniemus tibi.

f Domine deus, possede
rūt nos domini absq; te:
tantū in te reordemur no-
minis tui.

g Non fatīs dierū est De-
cime, podagricis quibus-
dam et aliter morboſis, q
in lecticis adportandi sūt:
ac illis etiā decrepitis, q
tripodes ambulabunt.

a nihilominus eidem Martino ex nunc, ut
interim ab omni prædicatione, seu prædica-
tionis officio omnino desistat, b Alio quin
ut ipsum Martinum, si forte iustitię & vir-
tutis amore a peccato non retrahat, indul-
gentiæq; spes ad pœnitentiam non redu-
cat, c pœnarum terror coerceat disciplinæ:
eundē Martinū, d eiusq; adherentes, cōpli-
ces, e fautores & receptatores tenore præ-
sentium requirimus & monemus in virtu-
te sanctę obediētia, & sub prædictis omni-
bus & singulis pœnis, eo ipso incurrendo,
districtē præcipiendo f mandamus, quate-
nus g infra sexaginta dies, quorum viginti
pro primo, viginti pro secūdo, & reliquos
viginti dies pro tertio & peremptorio ter-
mino assignamus, ab affixione præsentium
in locis infrascriptis, inmediate sequentes
numerandos. Ipse Martinus, cōplices, fau-
tores, adherentes, & receptatores prædicti
a præfatis errorib; eorumq; prædicatione,
ac publicatiōe & assertione, defensione q
q; & librorū, seu scripturarū editione, sup

eisdē, siue eorū aliquo omnino desistant: si
 brosq; ac scripturas oēs & singulas, præfa
 tos errores, seu eorū aliquos quōlibet con
 tinentes, ^a comburant, vel cōburi faciant.
 Ipse etiā Martinus, errores & assertiones
 hmōi omnino ^b reuocet, ^c ac de reuocatio
 ne hmōi p̄ publica documenta ^d in forma
 iuris valida, in manib; duorū Prælatorum
 consignata, ad nos infra alios similes sexa
 ginta dies ^e transmittenda, vel per ipsum
 met (si ad nos venire voluerit, ^f q̄d magis
 placeret) cū p̄fato pleniss. saluo conductu,
 quē ex nūc cōcedimus, deferenda, nos cer
 tiores efficiat: ut de eius vera obedientia
 & nullus dubitatiōis scrupulus valeat rema
 nere. Als si (^h q̄d absit) Martinus p̄fatus,
 cōplices, fautores, adherētes & receptato
 res p̄dicti secus egerint, seu p̄missa oīa &
 singula infra terminū prædictum cum effe
 ctu non impleuerint, Apostoli imitantes
 doctrinam, qui hæreticum hominem post
 primam & secundam correctionem vitari
 dum docuit, ⁱ ex nunc prout ex tunc, & e
 conuerso, eundem Martinum, complices,
 adherētes, fautores, & receptatores p̄fatos
 & eorū quemlibet, tanq; aridos palmites,

a Obtinuit. Ardent, sed
 in cordibus bonorū. O
 perniciosum tibi incendi
 um. Iā extingue, si potes.

b Reuocabit, & reclama
 bit, neq; unquā repetere
 cessabit veritatis verbū.
 nequa illud obliuio
 perimat.

c Caute.

d Id est, in forma camere
 apostolicæ.

e Trausmittet, si me audi
 et, ut videas magno cum
 dolore tuo. X^{mo}

f Tunc enim liceret inter
 ficere tibi prædicatōre ve
 ritatis. Non absq; causa
 toties allcis Lutherum.

g Nimum caues.

h Neq; eū ere tua erit.

i Pulchra loquutio. En
 stilum Romane curiæ.

in Christo non manentes, sed doctrinā cōtrariam, catholicę fidei inimicam, siue scandalosam, seu damnatam, in non modicam offensam diuinę maiestatis, ac uniuersalis Ecclesię, & fidei catholicę detrimentū, & scandalum dogmatizantes, & prædicantes, a clauis quoq; Ecclesię vilipendentes, notorios & pertinaces hæreticos eadem auctoritate fuisse & esse declarantes, eosdem ut tales harum serie condemnamus, et eos pro talibus haberi ab omnibus utriusq; sexus christifidelibus supradictis volumus, & mandamus. Eosq; omnes, & singulos, omnibus supradictis, & alijs contra tales a iure inflictis pœnis præsentium tenore subiicimus, b & eisdem irretitos fuisse & esse decernimus et declaramus. Inhibemus præterea sub omnibus & singulis præmissis pœnis, eo ipso incurrendis, omnibus & singulis Christifidelibus superius nominatis, ne scripta c etiã præfatos errores nō continētia, ab eodem Martino quomodolibet cōdita vel edita, aut condēda vel edenda, seu eorum aliqua, tanquā ab homine orthodoxę fidei inimico, atq; ideo vehementer suspecta, & d ut eius memoria omnino delea

a Nō videbamus clauis iam imperator Leo. Tu enim gladios usurpaueras, quem vidimus, multis cum milibus in Vrbinū ducem ferri, ac sanguinē Christianorū fundere.

b Hoc illud est Apostoli cum rhere, quo capiuntur homines ut pereant. O nouitatem.

c Etiam sana Lutheri scripta damnas. & cū zizanij una optimā etiã segetē euellis & comburis. Vel hoc videris impie agere, ac tui obliuisci.

d Memoriam deles eius quem in gratiā modo, si resipisceret, accipiebas. His moribus intolerabilem te facis, & ut destruat te boni omnes.

B V L L A L E O N I S

tur de christifideliū consortio legere, asse-
 rere, prædicare, laudare, imprimere, publi-
 care, siue defendere, per se, vel aliū, seu ali-
 os, ^a directe vel indirecte, tacite vel expres-
 se, publice vel occulte, seu in domibus suis
 siue alijs ^b locis publicis, vel priuatis tene-
 re quomodo præsumāt: quinimo illa cō-
 burant, ut præfertur. ^c Monemus insuper
 omnes, & singulos christifideles supradi-
 ctos sub eadem excōmunicationis latę sen-
 tentię pcena, ut hereticos prædictos decla-
 ratos & condēnatos, mandatis nostris nō
 obtēperantes, post lapsū termini supradi-
 cti ^d euitent, & quantum in eis est euitari
 faciant, nec cum eis dē, vel eorū aliquo cō-
 mercium, aut aliquā conuersationē, seu cō-
 munionem habeāt, ^e nec eis necessaria mi-
 nistrent. ^f Ad maiorem præterea dicti Mar-
 tini, suorūq; complicum, fautorum & ad-
 herentium, ac receptatorum prædictorum
 sic post lapsum termini prædicti declarato-
 rum hereticorū, & condemnatorum ^g cō-
 fusionem, uniuersis & singulis utriusq; se-
 xus christifidelibus, Patriarchis, Archiepi-
 scopis, Episcopis, patriarchaliū, metropo-
 litañ, & aliarum cathedraliū, collegiatarū,

^a At p cancellos, dic mi-
 hi, nunquid inspicere lice-
 bit. Et vos miror, quid
 in tanto ocio facitis Ro-
 mæ, quo minus latine lo-
 qui discatis. Talis est bar-
 baries.

^b Etiam non in criptis.

^c Audi alium Leonis ru-
 gitū, quo de a Sophonia-
 vate perscriptū est olim.
 Principes in medio eius,
 quī leones rugientes. Vbi
 mirificus est Hieronymus,
 quē hic noster solū colit.

^d Soli sumus.

^e Etiā matulam non por-
 rigent.

^f Brachium sæculare ex-
 citabit hic rugitus.

^g Cōfundatur omnes in-
 ique agentes superuacue.

ac in feriorum ecclesiarū prelatiſ, capituliſ, aliſq; pſoniſ eccleſiaſticiſ, ſæcularibuſ, & quorūuiſ ordinum, etiā Mendicantiū (pſertim eiſ cōgregatiōiſ cuiſ dictuſ Martinuſ eſt pſeſſuſ, & in qua degere, vel morari dicitur) regularibuſ, exemptiſ, & non exemptiſ, nec nō uniuerſiſ & ſinguliſ Principibuſ, quacunq; eccleſiaſtica vel mundaſa fulgentibuſ dignitate, Regibuſ, Imperatoribuſ, Electoribuſ, Ducibuſ, Marchionibuſ, Comitibuſ, Baronibuſ, Capitaneis, conductoribuſ, domicelliſ, cōmunitatibuſ, uniuerſitatibuſ, potentatibuſ, ciuitatibuſ, terris, caſtriſ, & lociſ, ſeu eorum habitatoribuſ, ciuibuſ & incoliſ, omnibuſq; aliſ & ſinguliſ ſupradictiſ per uniuerſum orbē, pſertim in eadem Alemania conſtitutiſ, mādamuſ, quatenuſ ^a ſub pſedictiſ omnibuſ & ſinguliſ pſeniſ, ipſi, vel eorum quilibet pſefatuſ Martinū, compliſceſ, adherēteſ, receptatoreſ, & fautores perſonaliter ^b capiānt, & captoſ ad noſtrā inſtantiā retiſneant, & ad noſ mittant. ^c Reportaturi pſ tam bono opere, a nobiſ, & ſede apoſtoliſca remunerationē, pſæmiūmq; condignū: vel ſaltem eoſ, & eorū quemlibet de Me

a Vide quomodo Eccleſiam non amore ut Chriſtuſ ſociet, ſed vi ac terrore ut tyranni cogat. Quiſ ferret talem paſtorem.

b Nunc tandem expediebat, plureſ eē Curiaſanoſ qui tantum hominū cogere.

c Pſæmiū pollicituſ iſ qui noſ prodiderint, & pſcio pacificuſ pſcriptoꝝ rum capita. Vere Romaſnuſ eſt. Dic mihi vero Deſcime, qd facieſ in die viſitationiſ & calamitatiſ de longe venientiſ. Nō fuſgiſ a futura dei ira.

B V L L A L E O N I S

metropolitān. cathedralib. collegiatis, & alijs ecclesijs, domibus, monasterijs, conuentibus, ciuitatibus, dominijs, uniuersitatibus, communitatibus, castris, terris, ac locis respectiue, tam clerici, & regulares, quam laici omnes & singuli supradicti, omnino expellant. Ciuitates uero, dominia, terras, castra, villas, comitatus, fortificia, oppida, & loca quecunq; ubilibet consistentia, earum & eorū respectiue, Metropolitana. Cathedralis, Collegiata, & alias ecclesias, Monasteria, Prioratus, domus, conuentus, & loca religiosa, uel pia, cuiuscunq; ordinis (ut prefertur) ad que prefatum Martinum, uel aliquem ex predictis declinare contigerit, quādiu ibi permanerit, & triduo post recessum, ecclesiastico ^a subijcimus interdicto. Et ut premissa omnibus innotescant, ^b mandamus insup uniuersis Patriarchis, Archiepis, Epis, patriarchaliū, metropolitān. et aliarū cathedraliū, ac collegiatarū ecclesiarū p̄latis, capitulis, alijsq; p̄sonis ecclesiasticis, secularib. & quūuis ordinū supdictorū regularib. fratrib. religiosis, mōachis, exēptis & nō exēptis supdictis ubilibet, p̄sertim in Alemania cōstitutis, q̄tenus ipsi

a Interdicit sacris. En pietatem eius Pontificis, qui se pacificū appellari nuper, quali nouus orbi Solomon illuxisset, uoluit.

b Nihil facit aliud, quā mādāt, iubet, imperat, decernit, uelat, inhihet, terret, minatur. Nimirū Imperatorem ostendit se. Verum heus tu Leo, ne superbi. Deus enim superbis, resistit, humilibus autem dat gratiam.

vel eorum quilibet sub similibus censuris, & pœnis eoipso incurrendis, Martinum, omnesq; & singulos supradictos, qui elapso termino, huiusmodi mandatis seu monitis nostris non paruerint, in eorum ecclesijs dominicis & alijs festiuis diebus, dum inibi maior populi multitudo ad diuina cõuenerit, declaratos hereticos et cõdēnatos publice nunciēt, faciantq; & mandent ab alijs nunciari, & ab omnibus arctius euitari. Necnō omnibus christifidelibus ut eos euitent pari modo, sub prædictis censuris & pœnis. Et præsentēs literas, vel earū trãsumptum sub forma infra scripta factum, in eorum ecclesijs, monasterijs, domibus, conuentibus, & alijs locis, legi, publicari, atq; affigi faciāt. ^a Excõmunicamus quoq; et anathematizamus omnes et singulos cuiuscunq; status, gradus, conditionis, præminentia, dignitatis, aut excellentię fuerint, qui quo minus præsentēs literæ, vel earum transumpta, copię, seu exemplaria in suis terris & dominijs legi, affigi, et publicari possint, fecerint, vel quoquo modo procurauerint, per se, vel alium seu alios, publice vel occulte, directe vel indirecte, tacite

a Tandē ad ultimū eua
dit leonina feritas. Vbi si
in isto musicorum tuorū
strepitu licet audire tibi
Leo, scire cupio, qua con
fidentia hoc agas. Putas
ne in tua esse potestate, in
terficere animas, quę non
moriuntur; & viuificare
quę non viuunt. Quæ
re autē mentiris populo
dei credenti mendacijs.
An nefas esset hoc, si non
solum sceleratam hanc a
nobis bullam, & omnes
huic similes fortiter arcere
mus; sed & ipsos occide
remus publice bullarum
cauponēs.

B V L L A L E O N I S

vel expresse. Postremo quia difficile foret presentes literas ad singula quæque loca deferri, in quibus necessarium foret: volumus, & Apostolica autoritate decernimus, quod earum transumptis manu publici notarii confectis, & subscriptis, vel in aliqua urbe impressis, & sigillo alicuius ecclesiastici prelati munitis, ubique stetur & plena fides adhibeatur, prout originalibus literis staretur & adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Et ne prefatus Martinus omnesque alij supradicti, quos presentes literæ quolibet concernunt ignorantiam earundem literarum, & in eis contentorum omnium & singulorum prætereundere valeant, literas ipsas in basilicæ principis Apostolorum, & cancellariæ aplice, necnon cathedralium ecclesiarum Brandeburgensium, Misnensium, et Morspergensium, valuis affigi & publicari debere volumus. Decernentes, quod earundem literarum publicatio sic facta, supradictum Martinum, omnesque alios & singulos prænominatos, quos literæ huiusmodi quolibet concernunt, perinde ardeant ac si literæ ipsæ die affixionis & publicationis huiusmodi, eis personaliter lectæ & intimatæ forent. Quum non

a Huic difficultati subvenientes, denuo edendam curavimus. Multum enim nostra interest, talem tuam tam splendidam Bullam latissime circumferri.

a At cognoscimus, sed non agnoscimus. Hęc tãdem est hebetudo nostra.

b Omnia perumpit hoc fulmen, etiam si apostolicũ opponatur quid. Atq; ita sathanam expellit sathanas, ut spes sit, diuisit eius intra se regnũ, mox ruiturum.

c Adamantinis illis, & maximi emptis.

d Vtinã omnes legãt, ac intelligant: ut qualis sit arbor, ex fructu arboris pernoscat. Hoc in primis optamus Decime. Tantũ abest, ut refugere hoc tuũ edictulum volumus. Sit hoc igitur anteaetæ vitæ testimonium tibi. Hic te factus probet.

c Sexcentis nominib. in scribit tale suum tantum decretum Decimus.

fit verisimile, q̄ ea quę tam patenter fiunt, debeant apud eos ^a incognita remanere.

b Non obstantibus cõstitutionibus, & ordinationib. apostolicis, seu supradictis oĩbus & singulis, vel eorum alicui, aut quibuscuis alijs a sede apostolica prædicta, vel ab ea potestatem habentibus, sub quauis forma, etiam cõfessionalis, & cum quibusuis ^c etiam fortissimis clausulis, aut ex quauis causa. seu grandi consideratione indultum, vel concessum existat, quod interdici, suspendi, vel excõmunicari non possint per literas apostolicas non facientes plenã & expressam, ac de verbo ad verbum, nõ autem per clausulas generales id importãtes de indulto huiusmodi mentionem, eiusdem indulti tenores, causas, & formas per inde acti de verbo ad verbum inserere uertur, ita ut omnino tollatur, præsentibus pro expressis habentes. ^d Nulli ergo omnino hominũ liceat hanc paginã nostrę ^e dãnationis, reprobationis, reiectionis, decreti, declaracionis, inhibitiõis, voluntatis, mandati, hortationis, obsecrationis, requisitionis, monitionis, affigationis, concessionis, condemnationis, subiectionis, excõmuni-

BULLA LEONIS

cationis, & anathematizationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autē hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorū Petri & Pauli apostolorū eius, se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ, Millesimo quingentesimo vigesimo, xvij. Kalis Iulij, Pōtificatus nostri anno octavo.

a Quā in tua manu habes. Nam quid omnium est, quod nō arrogetis vobis Pontifices. Quibus nos vicissim cum Tertuliano respondemus: cum dānamur a vobis, a deo absoluemur. Hoc nos dirimat.

Visa. R. Milanensis.

Albergatus.

A D L E O N E M .

Hæc super Bulla tua habuimus Pontifex Leo, quã præstabat Romæ contineri apud sanctum Petrum, ut perpetuo lateret, quã tanto cum pudore (si te modo pudet dedecoris) foras & in lucem emitti. Quare nenon semper aliquid recte moneamus te, precium operæ est, istius tuæ licentiæ modum statuere, & petulantiares huius generis bullas frenare, ne plus equo se effundant. Paulus iubet etiã a specie mali abstinere te: tãto minus debes, apertum te offendiculum præbere populo Christiano, cui iam persuasum ipsi quoq; est, in Germania præsertim, ex Pontificalibus constitutionibus, ut numi vulgo sunt, tanto quamq; deterior rem esse, quanto sit recentior. Noli vero cõmutare veritatẽ dei in mendacium, & humanas vestras constitutiones ab avaritia & ambitione deprõptas diuinis præferre mandatis, & dei verbo. Illud in primis desiste, amore lucri diuinæ scripturæ sensum iniquis detorquere modis, & ab se alienum reddere, ac fascinare fidelium mentes, ne veritati obediant. Nam quid conaris, tã manifestis tuis flagitijs boni speciem inducere, cum possim, si in concertationem me perduxeris, unum in Germania Episcopum ostendere omnibus, a quo vi ac fraude extorlisti quater sexagies mille aureos. Est hoc tondere oues. Aut spelunca satro num facta est domus domini. Tandem cupiditibus tuis, obliste, atq; istam tempera rapacitatem tuam, confidens in verbis mendacij, ac dicens cotidie, Templum domini, templũ domini. & Pax, pax, cum non sit pax. Nam ut hominũ genus fallas, his fraudibus, non potes illum latere cordium scrutatorem, qualis sis. Memineris vero flagelli inundantis ubi transibit, ne veniat super te, & pseud ecclesiam istam tuã, totamq; semel conculcet pessimorum Romæ hominũ colluuiem. Quid enim Romæ habes præter infinitum illũ muscorum tuorũ, & adfentatorum gregem, nisi meros fures, meros impostores, fraudatores, prædones, aut aliter malos homines; qui quasi aucupes ponunt laqueos, & pedicas ad capiendũ cottidie hinc aliquid. Parcius præterea lacesso veritatis adfectores, ne malum ultro tibi concilies. Jam hoc enim clamant cum propheta passim multi. Quia corruit in plateis veritas, & æquitas non potuit ingredi. Et facta est veritas in obliuionem: & qui recessit a malo, prædẽ patuit. Quare meũ est consiliũ, ne unquã in mētem veniat tibi,

ulterius persequi Lutherum, cum ijs una quos ille comouit. Plures sunt enim, quam ut vel tibi, vel ulli Episcopo liceat tantum animarum, si possitis etiam perdere. Vides iam ante muscitatum esse passim contra te, quod tam leuiter, & nulla de causa, istud tuum fulmen iaculis: quod non consideras, si in contemptum aliquando uenerit, quantum offendiculi vulgo pariturum sit. Igitur mansuesce, et caritatis non fictæ illius, sed christianæ & sinceræ officium fac. Exhibe te formam nobis ad imitandum: ac illud cura, non ut explearis tu, sed ut nos pascamur. Quod ubi decreueris, tunc scientia posthac pascere nos & doctrina, non bullis. Iam pertesum est harum enim. In indulgentias vero tuas nauseamus, ut æque nihil. Pontificiæ dotes sunt sapientia, puritas, castitas, & rerum omnium contemptus. Has amplectere. Sic enim fiet, ut colat te Germania, cum amare uiderit, non oppugnet ubi terrere perferit. Decet autem beneuolentia vincere te omnes, uic cogere neminem. Hæc libere, sed uere ut & res sunt, & tempora ferunt. Vale, ex Germania.

A1390520
OCN 23644740

DIRVMPAMVS VIN,
CVLA EORVM,
ET PRO,
IICIAMVS
A NOBIS IVGV M
IPSORVM.